

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

« DOPING » EN « RECHT » (*)

Rekening houdend met het feit dat geen enkele beoordelingsbron ooit 100 % objectieve zekerheid geeft, mag men ongetwijfeld toch een zeer groot belang hechten aan de plaatsruimte die in de pers als communicatiemedium aan bepaalde feiten toebedeeld wordt, om hun belangrijkheid als sociaal verschijnsel te meten.

De Sport, met al wat er komt bij kijken, biedt ons hiervan een typisch voorbeeld.

Nauwelijks een halve eeuw geleden dienden de sportgebeurtenissen het in de kranten (uitzondering gemaakt voor de toen reeds bestaande gespecialiseerde sportpers) te stellen met een paar regels, verstoken tussen de «Gebroken armen en benen»; terwijl ze momenteel stof bieden voor een dagelijkse rubriek die, zo niet de belangrijkste, dan toch één der belangrijkste is van elk dagblad dat zich tot het groot publiek richt.

En als de geschiedenis, zoals men reeds zo dikwijls zegde en schreef, een eeuwige herhaling is, vindt men daar ook op het terrein van de sport een karakteristiek bewijs van. Daar waar men vroeger immers voorhield dat in het wereldrijk van Keizer Karel de zon nooit onderging, durft men nu met nog meer klem en zekerheid bevestigen : «The sun never sets on soccer» (In het rijk van voetbal gaat de zon nooit onder).

De Sport als sociaal verschijnsel kan men in onze hedendaagse samenleving dan ook niet meer doodzwijgen of minimaliseren; lijkt het anderszids waar blijft dat men in deze snel evoluerende maatschappij nog niet weet hoe en waar het fenomeen «Sport» juist te situeren.

Terecht mocht de Nederlandse auteur C. G. M. Miermans in zijn studie «Sport in een veranderende wereld», verschenen in 1959, in dit verband dan ook schrijven :

«Sport is uit de huidige wereld niet meer weg te » denken. Wil men het leven en streven van de volkeren » leren kennen, beter en omvattender begrijpen, dan is » de sport daarbij een onmisbaar facet. Muziek, dans, » toneel en film worden reeds lang gewaardeerd als » integrerende bestanddelen van de menselijke aktivi- » teit. De sport echter staat nog altijd aan de uiterste » rand der wetenschappelijke belangstelling. Daardoor

» is er een achterstand ontstaan in de kennis en is het » onduidelijk welke houding men dient aan te nemen » ten aanzien van dit verschijnsel.» (1)

De sport als verschijnsel en levensuiting op de uiterste rand der wetenschappelijke belangstelling; inderdaad !

Het volstaat er op te wijzen dat het in eigen land tot in 1956 aansleepte vooraleer Het Nationaal Instituut voor Lichamelijke Opvoeding en de Sport (N.I.L.O.S.) opgericht werd (2), dat de sportgeneeskunde nauwelijks de kinderschoenen ontgroeid is, dat er nog geen sprake is van een eigen sociaal statuut voor de duizenden beroepssportmensen die we hier kennen; en talloze andere voorbeelden meer.

Lijk het trouwens opvallend is, en waarheidshalve toegegeven dient te worden, dat men met de huidige aanwas van allerhande sportactiviteiten en wedstrijden die, mijns inziens, niets meer met sport te maken hebben (spreekt men byb. al niet sinds geruime tijd over «denksport» in het genre van schaken en bridgen, vissen, paarden- en hondenrennen, om de bij ons zo populaire «duivensport» niet te vergeten, als zijnde «sport» in zeer brede zin), nog moeilijk een definitie van het begrip «Sport» kan geven. Zodanig zelfs dat in een zeer recent verklarend en encyclopedisch sportwoordenboek, in 1961 hier te lande uitgegeven, men wel een paar bladzijden omschrijving en indelingen, maar geen enkele bepaling van de term «sport» meer kan terugvinden. (3)

Hoe dan ook, als dagelijks terugkerend en zich in de meest diverse vormen openbarend verschijnsel, heeft de sport veelvuldige en regelmatige aanknopings- en raakpunten met ons maatschappelijk leven.

En waar het Recht en de Wet per essentie o.m. tot doel hebben dit maatschappelijk leven naar bepaalde beginselen en principes te ordenen, of sancties te treffen daar en wanneer men deze maatschappelijke ordening met de voeten treedt, is het dan ook onvermijdelijk dat men voor een wisselwerking «Sport en Recht» komt te staan, wisselwerking die meteen steeds weer nieuwe moeilijkheden doet oprijzen.

Tot een syntetische en systematische studie van dit aspect onzer rechtswetenschap is het nog niet gekomen, en al kregen we in 1930 in Frankrijk reeds een poging in die zin met het werk van Jean Loup «Les Sports et le Droit» (4); in eigen land beperkte alles zich

(*) Rede uitgesproken op de plechtige openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie te Dendermonde op 11 januari 1964.

vooral nog tot verscheidene, min of meer omvangrijke bijdragen, die elk slechts één of ander facet van de probleemstelling belichtten.

De diversiteit, en de verrassende veelheid van aspecten die op het onderwerp «Sport en Recht» betrekking hebben, is nochtans opvallend en het zal, louter ten titel van voorbeeld, volstaan te verwijzen naar enkele twistpunten die reeds het voorwerp uitmaakten van bepaalde publicaties of een min of meer uitvoerige rechtspraak.

1. Per essentie zijn de bokssport, het worstelen, judo, catch en andere gevechtssporten of exhibities niet verenigbaar met de artikelen 398 en volgende van het Strafwetboek, die het toebrengen van vrijwillige slagen en verwondingen sanctioneren. Reeds in 1933 wijdde een vooraanstaand jurist als wijlen Professor Jules Simon hieraan een uitvoerige studie ⁽⁵⁾ terwijl hetzelfde onderwerp later o.m. ook behandeld werd door Hémard, Charles en Tahon ^(6 7 8).

Tot een definitieve reglementering van de zo gewraakte bokssport, kwestie die zoveel inkt deed vloeien, is het intussen nog steeds niet gekomen.

2. Overeenkomstig art. 39 van de Wegcode zijn de snelheidswedstrijden op de openbare weg in principieel verboden, behoudens toelating van de bevoegde overheid. In België worden tijdens het zomerseizoen evenwel zoveel wielervedstrijden georganiseerd, dat het principieel verbod een dode letter geworden is. De snelheidswedstrijden op de openbare weg vormen bovendien een steeds acuter probleem in de voortdurend groeiende verkeersdrukte; terwijl onze Hoven en Rechtbanken, ter gelegenheid van ongevallen die zich tijdens deze organisaties voordoen, reeds tientallen keren dienden te statuëren over de wederzijdse verantwoordelijkheid van deelnemers, inrichters en toeschouwers, voor zover de betrokken overheid die de toelating verleende, dan nog zelf niet in zake geroepen wordt. Eén enkel voorbeeld, de zaak Ramon waaraan zoveel ruchtbaarheid gegeven werd, zal in dit verband volstaan. ⁽⁹⁾

3. Op gebied van het personen- en verbintenissenrecht stelt de sport ons weer voor nieuwe moeilijkheden. Er zijn bvb. jaarlijks duizenden minderjarigen die een aansluitingskaart bij één of andere voetbalklub tekenen, waardoor ze voor de rest van hun leven verbonden blijven en als speler niet meer vrij over hun persoon kunnen beschikken. De desbetreffende art. 36, 42, 43 en 44 in het Algemeen Reglement van de Koninklijke Belgische Voetbalbond zijn niet alleen in strijd met ons Burgerlijk Wetboek volgens hetwelk de minderjarige niet geldig kan kontrakteren, maar ook met de wetgeving van 24 mei 1921 over de vrijheid van vereniging. Dat deze toestand in rechte niet houdbaar is werd zeer onlangs nog aangetoond in een brochure van dhr. Roger Blanpain, docent aan de rechtsfaculteit der Leuvense Alma Mater ⁽¹⁰⁾.

4. Nogmaals duizenden kleine en grotere sportverenigingen in België, die op hun beurt honderdduizenden leden groeperen, bezitten geen rechtspersoonlijkheid.

Daar het juridisch statuut van deze «sociétés d'agrément» of zogeheten feitelijke vennootschappen door geen enkele bijzondere wet geregeld wordt, is het vanzelfsprekend dat hier een heel bos van wolffijzers en schietgeweren verborgen ligt, wanneer er zich moeilijkheden of betwistingen tussen de leden voordoen. ⁽¹¹⁾

5. Toen de wetgever in Titel XII van het Burgerlijk

Wetboek met betrekking op de kanscontracten, de artikelen 1965, 1966 en 1967 over «Spel en Weddenschap» inschakelde, zal hij hierbij ongetwijfeld niet gedacht hebben aan de paarden- en hondenrennen of de duivenvluchten, om van de pronostieken dan nog niet te spreken. Het zou ons te ver leiden ook maar een vluchtig overzicht te geven van de rechtsleer- en rechtspraak in dit verband, maar hier te Dendermonde, ter gelegenheid van de openingszitting van onze Jonge Balie, meen ik bvb. ten titel van illustratie toch te mogen verwijzen naar een zeer interessant vonnis van onze eigen Rechtbank van Eerste Aanleg, de dato 12 november 1938, waarbij de algemene regel van art. 1965 B.W. van toepassing werd verklaard op de duivenvluchten ⁽¹²⁾.

Om en rond de pronostieken werden er anderzijds zoveel processen gevoerd dat de wetgever uiteindelijk verplicht was dit genre van weddenschappen te reglementeren bij de wet van 15 maart 1956 ⁽¹³⁾.

Als typische bijzonderheid mag ik hier zeker bij vermelden dat door éénzelfde wet van 15 maart 1956, het Nationaal Instituut voor Lichamelijke Opvoeding en de Sport opgericht (art. 1 tot 10) en meteen ook de reglementering van weddenschappen op sportwedstrijden uitgevaardigd werd (art. 11 tot 16).

Wie zou er dan nog durven beweren dat onze wetgevende macht geen zin voor humor (of is het ironie?) bezit?

Deze enkele willekeurig gekozen voorbeelden in diverse vertakkingen van de wet en de rechtspraktijk, illustreren, naar ik meen, voldoende duidelijk dat het recht bijna dagelijks geconfronteerd wordt met de sport en de sportbeoefening.

In elk van de hier aangehaalde gevallen betreft het evenwel moeilijkheden en twistpunten die normaal voortspuiten uit de sport als facet van de maatschappelijke omgangsvormen, en zijn de misbruiken die ongetwijfeld bestaan, dan toch in de eerste plaats het gevolg van onkunde en het gemis aan een eigen specifieke sportwetgeving waaraan de behoefte zich meer en meer opdringt.

Onrustwekkender wordt het echter wanneer bepaalde sportbeoefening aanleiding geeft tot herhaalde, moeilijk vast te stellen en te vervolgen delicten, zodat het plegen van sommige misdadige praktijken als het ware een gewoonte — om niet te zeggen een systeem — wordt, en als zodanig, onder de mom van sport, de volksgezondheid in gevaar brengt, daar waar de sport nochtans per essentie voor doel heeft gezonde mensen te vormen.

Wanneer men weet dat er in ons land alleen circa 4.000 regelmatig aangesloten wielrenners — en ongeveer 80.000 voetballers zijn, en dat de doping een echte gesel geworden is op het terrein van de wielersport, maar ook de rangen van voetbal, atletiek e.a. sporten begint aan te tasten, is dit nochtans een droeve werkelijkheid die we niet ongemoeid voorbij kunnen gaan.

Tot zijn eenvoudigste bepaling herleid mogen we het begrip «doping» of «dopping» (van het Engelse «to dope») zeer algemeen omschrijven als zijnde «het toedienen van bepaalde middelen of medicamenten die een nerveuze prikkel veroorzaken waardoor het organisme (in casu: het menselijk organisme) abnormaal gestimuleerd wordt en tijdelijk tot extraprestaties in staat is».

Tekenend is wel dat we in de uitgave 1940 van Verschuieren's woordenboek nog volgende definitie terugvinden: «toediening van opwekkende middelen aan paarden voor een harddraverij» ⁽¹⁴⁾; terwijl nauwelijks

20 jaar later het aantal menselijke slachtoffers niet meer te tellen is!

Wanneer ik deze krasse bewering durf voorop te zetten, weet ik bovendien in niets te overdrijven.

Het is ondoenbaar zelfs maar een samenvatting te geven van wat er over de kwaal van de doping de laatste jaren al niet geschreven werd, en van de herrie die er om en rond ontstond. Doch de summierse opsomming van enkele feiten, zal wel volstaan om het acute en beslist angstwekkende van dit probleem te verduidelijken.

1) In eigen land is het officieel bekend dat een jong renner, Cn..., overleed aan de gevolgen van dopingpraktijken, terwijl de doping eveneens een slachtoffer eiste op de Olympische Spelen te Rome (1960) in de persoon van de Deense liefhebber Enemark.

Daarnaast zijn er nog verschillende gevallen met dodelijke afloop, waarvan men in bevoegde kringen met grote graad van zekerheid vermoedt dat ze eveneens het gevolg waren van doping. Het officieel bewijs kon hiervan evenwel niet geleverd worden omdat de nodige vaststellingen niet tijdig gebeurden, of omdat de slachtoffers niet overleden tijdens- of onmiddellijk na een wedstrijd. Ook indirect kan doping een doodsoorzaak vormen.

Toen de Italiaanse renner Fantini bvb. overleed aan de gevolgen van een valpartij in de «Ronde van Duitsland 1961», gaf het Duitse blad «Bild-Zeitung» onomwonden als zijn mening te kennen, dat de geneesheren te lang dienden te wachten om tot een heelkundig ingrijpen over te gaan, daar het slachtoffer gedopeerd was (15).

2) Het is van openbare bekendheid dat jaarlijks tientallen deelnemers tijdens wedstrijden in mekaar storten en bij hoogdringendheid naar een kliniek dienen overgebracht te worden. In «Sportakereel», maandblad van «Sporta», nr. 3, maart 1959, werden enkele typische voorbeelden van thans nog zeer bekende renners vermeld (16).

Vooraf tijdens grote rittenwedstrijden, zoals bvb. de «Ronde van Frankrijk», is het voor iedereen duidelijk dat het gebruik van doping werkelijk nefaste gevolgen heeft.

De Nederlandse renner, Wout Wagtmans, resumeerde heel gevat de ontstellende werkelijkheid tijdens een vraaggesprek dat hij toestond aan het dagblad «De Telegraaf» met de woorden «Geen enkele renner kan de Tour rijden alleen op bieftuk... Er worden stimulerende middelen geslikt alsof het suikergoed van Sinterklaas is (16bis).

3) De Koninklijke Belgische Wielrijdersbond kent zelf de geweldige afmetingen die het gebruik van doping aanneemt en schakelde in 1958 volgend artikel in zijn sportreglementen :

«DOPING»

«Art. 226. - Daar de gezondheid van de renners ernstig in gevaar gebracht kan worden door het gebruik van verdovende middelen en medicijnen, die door de geneeskunde als schadelijk worden geacht, zal de N.S.C. onverbidde en definitief de vergunning ontnemen aan de renners die onder invloed van dergelijke produkten betrapt worden of wier bevoorradings sporen van doping vertoont.

»De officiële hebben ten allen tijde het recht om van de bevoorrading der renners een monster te nemen met het oog op een gebeurlijke scheikundige ontleding.» (17)

Spijtig genoeg blijft deze officiële verbodsbepaling, voorlopig althans, nog een dode letter. Toen de Correctionele Rechtbank te Gent, 5e Kamer, bij vonnis van 20 mei 1961 immers straffen uitsprak tegen twee wielrenners om zich door middel van een vals voorschrift, verdovingsmiddelen, nl. Dexamyl of Dexedrine te hebben aangeschaft, en de pers hieraan veel ruchtbaarheid gaf, bleven sancties vanwege de officiële bondsinstanties tegen de betrokken renners uit.

Integendeel werd één van hen nog herhaaldelijk naar het buitenland afgevaardigd en is — als we het goed voor hebben — zelfs kandidaat-deelnemer voor de Olympische Spelen te Tokio in 1964.

Dergelijke houding steekt dan ook schril af tegen deze van de Zwitserse Wielerbond bvb. waar bekende renners als een W. Trepp en Galatti door hun Federatie geschorst werden omdat men ze op dopingpraktijken betrapte.

4) Reeds op 13 oktober 1961 wijdde de Vlaamse Televisie tijdens het programma «Sport Arena» een uitzending aan het probleem van de doping.

Een journalist die als gesprekspartner fungeerde, verneemde openlijk de naam van een bekend wielrenner. De renner in kwestie legde klacht neer tegen de journalist en tegen de verantwoordelijken van de Vlaamse Televisie; maar daar bleef het dan ook bij.

5) Vooraanstaande sportartsen en practici over heel de wereld zoals de Professoren Dr. Seel (Berlijn), Dr. J. Noecker (Leipzig), Dr. J. Jongbloed (Nederland), G. La Cava (Rome), Dr. W. Halden (Graz) en Morehouse-Rasch (Los Angeles) wezen reeds sinds jaren op het groot gevaar van doping (18).

Ook specialisten van bij ons, zoals Drs. M. Ostijn en Anciaux, beiden verbonden aan het Hoger Instituut voor Lichamelijke Opvoeding te Leuven, bogen zich over het probleem. Reeds in 1959 legden ze hierover een rapport voor aan het Latijns Congres voor Sportgeneeskunde te Parijs.

In de loop van dit jaar nog werden zowel te Madrid als te Parijs congressen van geneesheren georganiseerd, met het oog op een sterker doorgevoerde strijd tegen doping.

6) De besluiten van deze congressen werden in Frankrijk aan dhr. Maurice Herzog, Staatssecretaris van Sport en Jeugdzorg, overgemaakt. Deze trad de conclusies van de geneesheren volledig bij en eerlang zal er dan ook voor de Franse Kamer van Volksvertegenwoordigers een wetsvoorstel voor de bestrijding van de doping, neergelegd worden.

Dit wetsvoorstel voorziet o.m. volgende verplichtingen en straffen :

a) Alle sportbeoefenaars moeten zich, wanneer hun dit wordt gevraagd, onderwerpen aan een onderzoek van bloed, water, speeksel ter gelegenheid van gelijk welke wedstrijd. Daarna kan de dokter onmiddellijk en vooral zonder voorafgaandelijke verwittiging, de kleedkamers onderzoeken... Alle verdachte «geneesmiddelen» zullen in een laboratorium worden ontleed.

b) De sportbeoefenaar die zich gedopeerd heeft kan als volgt worden gestraft : deklassering in de wedstrijd, prestaties worden niet gehomologeerd, teruggave van alle bekens en medailles, die door hem werden gewonnen, schrapping van zijn vergunning, verschijnen voor de rechtbanken.

c) De verzorgers en oefenmeesters, die aan een sportbeoefenaar «dopingsmiddelen» bezorgen, worden uit hun beroep gezet en voor de rechtbank gedaagd wegens

onwettige uitoefening van de geneeskunst en poging tot vergiftiging. (19)

7) En tenslotte, ten bewijze dat het probleem op elk ogenblik ook bij ons acuut blijft, bracht een Vlaams dagblad nauwelijks een paar weken geleden, op 25 december 1963, het volgende bericht:

« Dinsdag werd het aanhoudingsmandaat verlengd, » uitgevaardigd tegen een zekere Michel Declerck uit » Munkzwalm. Betrokkene werd op vrijdag, 20 december, » aangehouden door de gerechtelijke politie van Oude- » naarde onder verdenking ongeoorloofde opwekkende » middelen toegediend te hebben aan enkele jonge » renners uit de streek.

» Naar verluidt zou het gerecht op het spoor van » de zaak zijn gekomen door de abnormale gedragingen » van sommige renners, die Declerck onder zijn hoede » had, na afloop van de betwiste wedstrijden. » (20)

Dat de kwaal bestaat en dringend dient bestreden te worden, kan dan ook moeilijk geloofend. Spijtig genoeg is ons rechtsapparaat op huidig ogenblik slechts zeer onvolledig gewapend om de strijd tegen deze misdadige praktijken doeltreffend te kunnen aanbinden. Deze betrekkelijke onmacht manifesteert zich niet zozeer op het terrein van de bestaande wetgeving om de inbreuken te straffen, als wel op dit van de middelen waarover de onderzoeksmacht beschikt om de misdrijven vast te stellen.

De moeilijkheid is zoveel te groter daar het toedienen van doping in de meeste gevallen gebeurt met de toestemming van het slachtoffer; en daar waar dit laatste, volgens onze heersende wetgeving, bijna altijd meteen ook zelf een misdrijf pleegt, is het derhalve begrijpelijk dat de slachtoffers van de dopingpraktijken mede al het mogelijke doen om de geheimhouding van de strafbare feiten te verzekeren.

We zouden hier een parenthese kunnen openen over deze nieuwe reeks misdrijven die aldus gepleegd worden met de toestemming van het slachtoffer, probleem dat we aanraakten in het begin van deze uiteenzetting i.v.m. de boks- en andere gevechtssporten, en waarover reeds een uitvoerige rechtsleer en rechtsspraak bestaat. (21)

Ik acht dit evenwel overbodig daar het zo dikwijls ten onrechte ingeroepen rechtsadagium « Volenti non fit injuria », ook hier weer eens niet van toepassing is. Wat de wet voor misdadig en strafbaar houdt, wordt inderdaad niet geoorloofd en toelaatbaar door het akkoord van het slachtoffer.

Dergelijk akkoord heeft immers geen enkele juridische waarde, en doet in niets afbreuk aan de strafwaardigheid van de gewraakte feiten.

Om het misdrijf te kunnen opsporen, vaststellen en bestraffen, dienen we in de eerste plaats te weten waarin het bestaat en door wie het gepleegd wordt.

Doping mogen we, zoals hierboven reeds gezegd, formuleren als zijnde het toedienen van bepaalde stimulerende middelen zonder geneeskundig voorschrift of zonder dat noodzaak bestaat deze produkten voor te schrijven. In huidige uiteenzetting hebben we het alleen over doping gepleegd op de persoon van sportbeoefenaars, al weten we dat dit ook in andere gevallen bestaat en is het bvb. een algemeen bekend feit dat sommige studenten misbruik maken van deze produkten tijdens de blokperiode.

Doping wordt toegediend onder vorm van dranken, poeders, tabletten, pastillen, cachetten of intraveneuze inspuitingen. In de meeste gevallen gebeurt de doping door- of op aanraden van zogeheten managers, verzorgers, sportbestuurders en dirigenten die zich rechtstreeks met de sportbeoefenaars inlaten.

Waar deze normaal niet bevoegd zijn om gelijk welke

tak van de geneeskunde uit te oefenen, plegen ze — onafgezien van de andere strafbepalingen die op de doping van toepassing zijn — een daad van onwettige uitoefening der geneeskunde.

Daar de producten die gebruikt worden in de meeste gevallen giftstoffen of verdovende middelen bevatten, wordt er bijna altijd ook inbreuk gepleegd op de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen, verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en anti-septica en de Koninklijke Besluiten betreffende de handel in slaap- en verdovende middelen.

Dit impliceert meteen de strafbaarheid van geneesheren en apothekers, waar we inderdaad moeten betreuren dat sommigen onder hen spijtig genoeg ook een grote verantwoordelijkheid en fout hebben in de verspreiding van de kwaal der doping.

De vigerende wetgeving is zeker van aard dat ze ons toelaat de vervolging van het misdrijf « doping » op adekwate wijze aan te pakken en de misdrijfplegers streng te bestraffen, maar naar mijn bescheiden oordeel heeft men bij de vervolging van dergelijke feiten tot op heden veelal verwaarloosd de verschillende kwalificaties na te gaan waaronder de « doping » kan gekatalogeerd worden; beperkte men er zich meestal toe te vervolgen wegens onwettelijke uitoefening van de geneeskunde of het bezit van verdovingsmiddelen en werden er straffen uitgesproken die niet in evenredigheid zijn met de ernst van het gepleegde feit, en vooral geen voldoende afschrikwekkend karakter vertonen om de verdere verspreiding van de kwaal tegen te gaan.

De occasionele bestraffing van klein garnaal ter gelegenheid van al te flagrante feiten, voldoet geenszins aan de vereisten van een efficiënte criminele politiek ter bestrijding van de doping.

Het is immers van algemene bekendheid dat er heel wat personen zijn die er een beroep van maakten stelselmatig en methodisch stimulerende middelen aan sportmensen toe te dienen, en aldus een zekere faam verwerven.

De Nederlandse sportarts, J.H.M. Rolink neemt geen blad voor de mond, wanneer hij van hen zegt:

« Uitteraard ontleent 'n gerenommeerd verzorger zijn » faam aan het verschaffen van bepaalde krachtsmid- » delen die vaak onder het motto "hoe meer hoe beter" » aan de pupil worden ter hand gesteld ». (22)

Doch de bonzen van het milieu glipten tot op heden handig door de mazen van het net, en het is dan ook een absolute noodzaak de strijd tegen de doping aan te binden over heel de lijn, van de top naar beneden, en omgekeerd.

Wanneer men het kwaad met wortel en al wil uitroeien, is het nodig dat de rechterlijke macht over een uitgebreide bevoegdheid beschikt, en zich kan steunen op diverse strafbepalingen om het misdrijf in zijn meest uiteenlopende verschijningsvormen te bestraffen.

Zoals we reeds zegden is dit in ons Belgisch Strafrecht gelukkiglijk wel degelijk zo.

Een opsomming der toepasselijke artikelen van het strafwetboek en van de andere wetbepalingen van het bijzondere strafrecht lijkt me dan ook nodig.

Daar doping in bepaalde gevallen de dood veroorzaakt van de persoon aan wie dopingsproducten toegediend worden en in vele andere een lichamelijke letsel voor gevolg heeft, kunnen we ons in het strafwetboek allereerst beroepen op toepassing van de artikelen 418 - 419 - 420, en dan meer in het bijzonder 421 van boek II, Hoofdstuk II betreffende de onvrijwillige doding of onvrijwillige lichamelijke letselen.

In geval van dodelijke afloop voorziet de wet een

gevangenisstraf van drie maanden tot twee jaar en een geldboete van vijftig tot duizend frank.

De gewone onvrijwillige slagen en verwondingen sanc-tioneert de wet met gevangenisstraf en/of boeten respec-tievelijk gaande tot 6 maanden en 500 frank.

Daar doping gebeurt door het toedienen van giftige, verdovende, of minstens schadelijke substantiën, zal evenwel toepassing kunnen gemaakt worden van art. 421 dat een gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en een geldboete van 26 tot 200 F of één van die straffen alleen voorziet voor hen die een ander persoon onvrij-willig een ziekte of onbekwaamheid tot persoonlijke arbeid veroorzaken, door het toedienen van zelfstandig-heden, van aard om de dood teweeg te brengen of de gezondheid zwaar te krenken.

We willen dan nog buiten beschouwing laten de moge-lijkheid dat één of andere geïnteresseerde persoon, in zijn drang naar succes of naar een bepaald resultaat, vrijwillig sommige produkten zou toedienen, hopende dat het resultaat bereikt wordt, maar tevens wetende dat ten gevolge van zijn ingreep, de gezondheid van de derde, die aldus kunstmatig onder stoom wordt gezet, er op zijn minst zwaar zal onder te lijden hebben. Spijtig genoeg zijn we ervan overtuigd dat ook derge-lijke gevallen zich voordoen.

Zo dit als bewezen aanvaard wordt, gelden de bepa-lingen van Boek II, Titel VIII, Hoofdstuk I, Afdeling II betreffende de «Vrijwillige doding en de vrijwillige lichamelijke letselen», en meer bepaald de artikelen 402 - 403 - 404 en 405, met de mogelijkheid dat er crimi-nele straffen gaande van opsluiting tot dwangarbeid van 15 tot 20 jaar uitgesproken worden bij dodelijke afloop, bestendige onbekwaamheid tot persoonlijke arbeid en verlies van het volle gebruik van een orgaan, of gevangenisstraffen van 3 maand tot 5 jaar en geld-boeten van 50 tot 500 F in de andere gevallen (art. 402 - 403 - 404).

Daar ook de poging strafbaar is, volstaat het dat iemand — in het besef van de gevolgen zijner daad — zou gepoogd hebben schadelijke zelfstandigheden aan een derde toe te dienen, om dit te bestraffen met een gevangenisstraf van één maand tot 3 jaar, en een geld-boete van 26 tot 300 F. Een van de oudste wetten die in ons land van kracht zijn, nl. de wet van 18 maart 1818 op de uitoefening der geneeskunde, is natuurlijk van toepassing in bijna alle gevallen van doping.

Wie zonder daartoe gerechtigd te zijn bepaalde pro-ducten aan iemand toedient, stelt een daad van onwet-tige uitoefening der geneeskunde, en is strafbaar over-eenkomstig art. 18 van de geciteerde wet.

In aansluiting met de interpretatieve wet van 27 maart 1853 die de draagkracht van art. 18 nader omschrijft, heeft het Hof van Cassatie gestatueerd dat ook het voorschrijven van- of het aanraden om sommige medicamenten te gebruiken, als een tak van de uitoefening der geneeskunde dient aanzien te wor-den. (23)

Wat de doping betreft volstaat het derhalve dat iemand aanduidingen of richtlijnen verstrekt betreffen-de bepaalde producten die stimulerend werken, opdat hij wegens onwettige uitoefening der geneeskunde zou kunnen vervolgd worden.

De toepassingsmogelijkheden van de wet op de uit-oefening der geneeskunde zijn derhalve beslist verdra-gend, maar spijtig genoeg faalt deze wet onder oogpunt van strafbedreiging, daar ze slechts straffen voorziet van 25 tot 100 gulden, het dubbele ingeval van herhaling en een gevangenisstraf van 15 dagen tot 6 maand ter gelegenheid van een derde overtreding.

Onafgezien van het feit dat de onwettige verkoop van geneesmiddelen op zichzelf reeds een daad van onwet-

tige uitoefening der geneeskunde kan uitmaken (24), werd deze practijk gesanctioneerd bij art. 17 van de hoger geciteerde wet, en de artikelen 17 (25) en 44 van het Koninklijk Besluit van 31 mei 1885.

De bij deze artikelen voorziene straffen (geldboeten) hadden evenwel geen afschrikwekkend karakter. Geluk-kig is hierin verandering gekomen door de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van gift-stoffen, slaap- en verdovende middelen, ontsmettings-stoffen en antiseptica.

Deze wet voorziet ondermeer bestraffing van de invoer, het vervoer, de verkoop, het te koop aanbieden, de afgifte — zelfs kosteloos — en het gewoon bezit, al dan niet ten bezwarenden titel, van giftstoffen en verdovende middelen.

De hier geënumereerde misdrijven worden bestraft met zeer strenge straffen gaande tot een gevangenisstraf van 2 jaar en geldboeten van 10.000 F.

De wetgever voorziet bij art. 4 van zelfde wet ook de mogelijkheid tot ontzetting uit de rechten voorzien bij art. 31 van het Strafwetboek.

Uit oogpunt van de algemene preventie — wat meer in het bijzonder de doping betreft — werd spijtig genoeg de stelling onder het bijzonder toezicht van de politie, overeenkomstig art. 35 van het Strafwetboek, en voorzien bij zelfde artikel 4, afgeschaft door het artikel 31 van de wet van 9 april 1930, tot bescherming der maatschappij tegen de abnormalen en gewoonte-misdadigers.

Als men weet dat door dit artikel 35 S.W.B., de mogelijkheid geboden werd om de veroordeelde te verbieden zich op sommige plaatsen te vertonen, be-grijpt men welke enorme kans ons meteen ontglipte om de professionelen op gebied van de doping uit te schakelen. Het volstond inderdaad hen, na veroordeling, de toegang tot sportmanifestaties en bepaalde lokalen of samenkomsten te verbieden, opdat hun schadelijke invloed en mogelijkheden tot misdadig ingrijpen, gro-tendeels uitgeschakeld zouden geworden zijn.

Waar de wetgever na datum, en ondermeer bij de Besluitwetten van 10 november 1945 en 15 februari 1946, betreffende de stelling onder toezicht der politie in zekere gevallen van misdrijf tegen de uitwendige veilig-hed van de Staat, deze faculteit van het geperimeerde artikel 35 opnieuw voorzag, dient men de lege ferenda op het terrein van de strijd tegen de doping, alleszins rekening te houden met deze modaliteit van bijkomende bestraffing.

Het Koninklijk Besluit van 31 december 1930 betref-fende de handel in slaap- en verdovende middelen, gewijzigd door verschillende Koninklijke Besluiten, waarvan het recentste in datum dit van 8 oktober 1963 is, en waarvan de wijzigingen in hoofdzaak slaan op de stoffen die onder toepassing vallen van het Koninklijk Besluit, behelst in uitvoering der wet van 21 februari 1921, eveneens verschillende bepalingen die toepasselijk zijn op de doping.

Artikelen 1 en 1bis geven een opsomming van de stoffen die onder toepassing van het besluit vallen.

Artikelen 3 tot en met 5 reglementeren de in- en uitvoer van verdovende middelen, die zonder vooraf-gaande ministeriële toelating verboden zijn.

Wat meer bepaald de binnenlandse handel in deze producten betreft, stipuleert art. 11, overeenkomstig art. 1 der wet van 24 februari 1921, dat niemand zonder voorafgaande ministeriële toelating verdovende midde-len mag vervaaardigen, in het bezit hebben, verkopen of te koop aanbieden of ze — al dan niet ten bezwa-renden titel — afleveren of zich aanschaffen.

Het eenvoudig bezit — of het enkelvoudig feit van

zich verdovende middelen aan te schaffen, is dus reeds strafbaar en a fortiori natuurlijk ook het afleveren of verkopen van deze producten. De verkoop of het te koop aanbieden aan personen die hiervoor geen machtiging hebben, worden trouwens meer bepaald nogmaals uitdrukkelijk verboden door art. 15 van zelfde Koninklijk Besluit.

Art. 14 verbiedt ook het vervoer van verdovende middelen voor rekening van personen die geen ministeriële toelating hebben, en art. 21 voorziet speciaal het misdrijf van zich op een of andere bedrieglijke manier, verdovende middelen te hebben aangeschaft, of zelfs maar gepoogd te hebben ze zich aan te schaffen.

Het is zeker interessant te vermelden dat de wetgever uitdrukkelijk de strafbare poging om zich verdovende middelen aan te schaffen, sanctioneerde.

Uit oogpunt van strafbedreiging is de wet derhalve zeer breed opgevat en voorziet ze de hele gamma van mogelijkheden, te beginnen vanaf het invoeren of vervaardigen, tot de eenvoudige poging om zich verdovende middelen aan te schaffen. Ze is dan ook een kostbaar werkinstrument in de strijd tegen de doping.

De straffen zijn deze voorzien bij de wet van 24 februari 1921 die we reeds vermeldde, onafgezien van de bepalingen van het Strafwetboek.

Van toepassing is eveneens het Koninklijk Besluit van 6 juni 1960 betreffende de fabricage, de bereiding en de distributie in het groot en de verhandeling van geneesmiddelen, waar bij art. 2 de fabricage, bereiding en distributie in het groot van geneesmiddelen, evenals de invoer ervan, afhankelijk gesteld wordt van een voorafgaande toelating van de Minister van Volksgezondheid en van het Gezin.

In zijn art. 52 verwijst dit Koninklijk Besluit naar de straffen voorzien bij art. 2, al. 1, van de hier reeds vermelde wet van 24 februari 1921 voor zover de bij art. 2 van het Koninklijk Besluit gepleegde inbreuken betrekking hebben op giftstoffen, en naar de straffen voorzien bij art. 2, al. 2, van zelfde wet wanneer het om slaap- of verdovende middelen gaat.

Op gebied van de doping bracht deze wetgeving in feite niets nieuws.

Ze behelst evenwel twee zeer interessante bepalingen waarvan de ene een mogelijkheid inhoudt die wellicht in zekere mate kan gebruikt worden ter voorkoming van het toedienen van sommige verdovende middelen en de andere van veel nut kan zijn bij het opsporen van de misdrijfspleger.

Het nieuw art. 37 van het Koninklijk Besluit, aldus gewijzigd bij art. 10 van het Koninklijk Besluit van 20 november 1962, voorziet immers ondermeer dat de Minister van Volksgezondheid en van het Gezin, wanneer er redenen voorhanden zijn om te oordelen dat een geneesmiddel schadelijk is voor de gezondheid, op verzoek van de geneesmiddelencommissie, de verkoop van dit geneesmiddel definitief kan verbieden.

Van deze beschikking werd bvb. nog gebruik gemaakt bij een zeer recent Ministerieel Besluit van 12 december 1963, waarbij de verkoop van thalidominehoudende geneesmiddelen wordt verboden.

Op dezelfde manier zou men wellicht de verkoop kunnen verbieden van bepaalde producten waarvan men weet dat ze regelmatig gebruikt worden als doping en een gevaar inhouden voor de gezondheid.

Uit dit oogpunt gezien heeft deze wet ongetwijfeld een preventief karakter.

Anderzijds bevat ze ook een bepaling die de taak van de rechtsmacht, bij het opsporen van de misdrijfspleger, kan vergemakkelijken.

Bij Koninklijk Besluit van 20 november 1962 wordt er in het bovengenoemd Besluit van 6 juni 1960 immers volgend art. 44bis ingelast: «Op elk ter hand gesteld geneesmiddel moet de identiteit worden vermeld van degene die het heeft afgeleverd».

Elke inbreuk op dit artikel wordt, overeenkomstig art. 52 van zelfde Koninklijk Besluit, bestraft met een der straffen voorzien door art. 8 der wet van 9 juli 1858 (geldboete en eventuele gevangenisstraf tot 7 dagen in geval van herhaling).

Wanneer men iemand die betrapt wordt op doping, in het bezit zal vinden van bepaalde producten of geneesmiddelen, dienen deze normaal de identiteit te vermelden van de persoon die ze afleverde.

Aldus zou het moeten mogelijk zijn op het spoor te komen van bepaalde personen die direct de dopingspraktijken in de hand werken. Ik denk hierbij bvb. aan sommige geneesheren die al te lichtzinnig voorschriften afleveren aan sportbeoefenaars.

Een verscherpte controle op de toepassing van dit art. 44bis kan derhalve nuttige gevolgen afwerpen.

Men mag evenwel niet uit het oog verliezen dat vele producten uit het buitenland binnengesmokkeld worden en dat bepaalde personen werkelijk een nevenberoep maken van dit soort handel.

Het valt buiten het bestek van deze voordracht de internationale reglementering betreffende het verhandelen en het onder toezicht brengen van verdovende middelen, door de overeenkomsten van Genève van 19 februari 1925 en 13 juli 1931 evenals het protocol ondertekend te Parijs op 19 november 1948, hier te bespreken.

We kunnen alleen maar vaststellen dat, alleszins wat de strijd tegen de doping betreft, deze overeenkomsten nog maar weinig positief resultaat gaven.

Wat dit overzicht van de vigerende wetgeving betreft, hadden we het tot nu toe alleen maar over de wetten en besluiten die rechtstreeks van toepassing zijn i.v.m. de doping, en dan meer in het bijzonder tegenover personen die geen bevoegdheid bezitten de geneeskunde te beoefenen en evenmin om verdovingsmiddelen toe te dienen, ze te verhandelen of ze zelfs maar te bezitten.

Uit praktisch oogpunt meen ik dat het evenwel noodzakelijk is een paar aspecten van het probleem «Doping en Recht» afzonderlijk te behandelen, en dan wel bepaald:

1. - Sommige wetsbepalingen die in velerlei gevallen eveneens van toepassing kunnen zijn, maar die men teveel over het hoofd ziet.

2. - De zeer delicate kwestie van de geneesheer en apotheker als misdrijfspleger.

3. - De vraag of de persoon aan wie de stimulerende middelen toegediend worden, in ieder van die gevallen zelf strafbaar is.

1. Er werd tot op heden, naar mijn weten althans, nog geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid die ondermeer geboden wordt door de artikelen 66 en 67 S.W.B. en de wet van 25 maart 1841, gewijzigd door art. 3 der wet van 28 juli 1934 tot bestraffing van de aanzetting om misdaden of wanbedrijven te plegen, om bepaalde personen te vervolgen wegens strafbare deelneming inzake doping.

Hoewel ons Strafwetboek nergens duidelijk bepaalt wat onder het begrip «strafbare deelneming» dient te worden verstaan, kunnen we dit toch onrechtstreeks afleiden uit de titulatuur van het betreffend Hoofdstuk

VII in Boek I zelf: Deelneming van «verschillende personen» aan «dezelfde misdaad of hetzelfde wanbedrijf».

Waar de wet ondermeer de strafbare deelneming als mededader of medeplichtige formuleert voor het feit om «door giften, beloften, misbruik van gezag of van macht tot een misdaad of wanbedrijf te hebben aangezet», is het duidelijk dat dit delict bijna in elk geval van doping om het hoekje komt kijken.

Doping gebeurt inderdaad in de meeste gevallen — en zeker wanneer het de initiatie tot deze praktijken betreft — op aanstoken van — en overeenkomstig de richtlijnen verstrekt door een al dan niet direct geïnteresseerde derde. Ze zijn morele mededaders of medeplichtigen, vooral daar er omzeggens altijd misbruik van gezag of macht bij te pas komt. De elementen, nodig opdat er van strafbare deelneming aan het misdrijf zou kunnen sprake zijn, nl. de kennis, het opzet en een positieve daad — in dit geval het aanzetten of aansporen — zijn ongetwijfeld in 90 % der gevallen voorhanden.

Op practisch terrein is het van groot belang dat, overeenkomstig art. 11 der Wet van 17 april 1878, de «strafbare deelneming» ook mogelijk is voor misdrijven in het buitenland gepleegd (26).

Het gebeurt immers veelvuldig dat de sportbeoefenaar buiten de landsgrenzen stimulerende middelen toegediend krijgt, om er bepaalde prestaties te verwezenlijken.

Dat het feit hem hiertoe aangezet of aangespoord te hebben, niettemin toch strafbaar blijft in België, is van zeer groot belang.

Door een konsekwente toepassing van de wetbepalingen i.v.m. de strafbare deelneming, zou men dan ook al een hele stap vooruitzetten op het terrein van de bestrijding van de doping.

Bepaalde sportbestuurders, managers, verzorgers, e.a. voor wie het gemeengoed geworden is aanduidingen en richtlijnen op gebied van doping te verschaffen, zouden zich in onderhavig geval zeker eerst nog eens bedenken vooraleer hun instructies te geven!

Het misdrijf gepleegd door het toedienen van doping, kan ook aanleiding tot vervolging geven op grond van de artikelen 454 en volgende S.W.B., betreffende de schadelijke vervalsing van eetwaren, dranken, en levens- of voedingsmiddelen.

We sleuren deze strafbepalingen er niet met de haren bij om de probleemstelling nog ingewikkelder te maken, of louter om de misdrijfpleger nog een kwalificatie meer op zijn nek te kunnen schuiven; maar wel omdat deze artikelen, in zover ze van toepassing kunnen zijn, twee uiterst belangrijke positieve elementen bevatten uit oogpunt van strafbedreiging en preventieve werking, nl.:

a) de zware hoofdstraffen die door de wetgever zijn voorzien en kunnen gaan tot een gevangenisstraf van vijf jaar en een geldboete van 2.000 F.

b) het feit dat deze misdrijven ook gesanctioneerd worden met de in ons algemeen strafrecht slechts uitzonderlijk voorkomende bijkomende straf van de aanplakking en de inlassing in de door de rechtbank aangeduide bladen.

De aanplakking van een vonnis, waarbij iemand veroordeeld wordt wegens dopingpraktijken, in plaatsen waar sportbeoefenaars zich regelmatig moeten aanbieden zoals bvb. de lokalen waar de inschrijving voor een wedstrijd gebeurt, zal m.i. immers een effectieve afschrikwekkende invloed uitoefenen.

De wet voorziet o.m. de strafbaarheid van het feit in eetwaren of dranken, hetzij in enig levens- of voedingsmiddel, bestemd om verkocht of gesleten te worden, stoffen te mengen of te doen mengen die van aard zijn om de dood te veroorzaken of de gezondheid zwaar te krenken.

Het is niet vereist dat degene die de schadelijke stoffen in de dranken mengt of doet mengen, het inzicht heeft om te doden of schade te berokkenen, en evenmin dat deze stoffen werkelijk enig nadeel of schade veroorzaakt hebben. Nijpels en Servais zijn op dit punt formeel (27), en wat meer bepaald het al dan niet schadeverwekkend gevolg van de vermengde stoffen betreft, haal ik tekstueel de hiervolgende zin aan die — 65 jaar geleden reeds — als het ware pasklaar geschreven werd om direct in verband te worden gebracht met het huidige probleem van de doping:

«Ce sont quatre délits formels et ce sens qu'il n'est » pas nécessaire qu'ils aient produit un mal, la base » de la pénalité c'est l'alarme qu'ils répandent dans » la société» (28).

Anderzijds bedreigt art. 455 met dezelfde straffen van art. 454 al wie deze stoffen verkoopt of ze alleen maar «bezorgt», wetende dat zij moeten dienen tot vervalsing van levens- of voedingsmiddelen.

Daar waar men weet dat de stimulerende middelen dikwijls op een of andere manier in dranken of spijzen vermengd worden om ze aldus toe te dienen en dat ook het woord «slijten» in brede zin mag geïnterpreteerd worden als zijnde «aan de man brengen», is het zeker niet overdreven te beweren dat de artikelen 454 en 455 S.W.B. in vele gevallen toepasselijk zijn op dopingspraktijken.

Laten we ook nog opmerken dat op gebied van de strafbare deelneming het art. 455 verder reikt dan het algemeen beginsel omschreven in art. 66, daar het feit van bepaalde stoffen in eetwaren of dranken te «doen» mengen hebben, op zichzelf reeds strafbaar is, zonder dat het nodig weze dat de aanzetting gebeurde door giften, beloften of enige andere vorm van afdreiging (29).

Van zeer groot belang is de bepaling van art. 457 S.W.B., volgens hetwelk de rechtbank dient te bevelen dat het vonnis aangeplakt zal worden op de plaatsen die zij aanwijst, en in zijn geheel of bij uitsluiting opgenomen in de bladen die zij aanduidt.

Deze bepaling heeft een imperatief karakter en de publicatie en aanplakking moet derhalve in ieder geval bevolen worden, zelfs wanneer de rechtbank verzachtende omstandigheden ten gunste van de betichte aanneemt (30).

De grotere ruchtbaarheid en tevens in de letterlijke zin van het woord «publiciteit» die door de aanplakking en inlassing in de bladen aan het tussengekomen vonnis gegeven wordt, zal door de veroordeelde ongetwijfeld gevoeld worden als een verzwarende van zijn straf.

Deze bijkomende straf kan dan ook slechts uitgesproken worden in de door de wet voorziene gevallen. In ons algemeen strafrecht kennen we er trouwens maar drie, nl. de verplichte aanplakking ingevolge art. 18 S.W.B. van elk arrest waarbij een veroordeling tot doodstraf, levenslange dwangarbeid of levenslange hechtenis uitgesproken wordt; de ons interesserende bepaling van art. 457 en dezelfde mogelijkheid voorzien door art. 502 in de gevallen van vervalsing van eetwaren, maar dan enkel ten facultatieve titel.

Het bijzonder strafrecht behelst meerdere gelijk-

aardige bepalingen en grijpt ook naar meer moderne vormen van verspreiding, zoals b.v. de bekendmaking via film en radio voorzien in de wet van 22 januari 1945 ter beteugeling van de inbreuken gepleegd op de reglementering van 's lands bevoorrading (art. 9, §5).

Het art. 18 S.W.B. beperkt uitdrukkelijk tot 3, het aantal plaatsen waar de aanplakking van het arrest, houdende veroordeling tot doodstraf, levenslange dwangarbeid of levenslange hechtenis, dient te gebeuren; t.t.z. in de gemeenten waar de misdaad werd gepleegd en daar waar het arrest werd gewezen, evenals in de gemeente waar de terechtstelling zal plaats hebben, in geval van doodstraf.

Dergelijke opsomming komt in art. 457 S.W.B. niet voor, en noch in de voorbereidende werkzaamheden van de wetgevende kamers, noch in de rechtsleer heb ik enig spoor gevonden dat wijst in de zin van een restrictieve interpretatie voor wat de keuze — en het aantal plaatsen waar de aanplakking dient te gebeuren — betreft ⁽³¹⁾.

De strafrechter beschikt derhalve over een absolute vrijheid van handelen, en mag de aanplakking van het vonnis bevelen daar — en wanneer — hij wil.

Stellen we ons een ogenblik voor dat er een persoon gestraft wordt wegens dopingspraktijken op grond van de artikelen 454 en 455 S.W.B., en dat de rechtbank de aanplakking zou bevelen van het vonnis in al de lokalen waar de inschrijving en aflevering der rugnummers voor een wielervedstrijd gebeurt; en dit voor al de wedstrijden die gedurende een periode van bvb. één maand georganiseerd worden!

Ik meen dat het effect van deze bijkomende straf der aanplakking — onafgezien dan nog van de inlating van het vonnis in de bladen — werkelijk enorm zou zijn en ook uit psychologisch oogpunt vruchten zal afwerpen, daar de sportbeoefenaars die het vonnis een maand lang op verschillende plaatsen onder ogen krijgen, zich ongetwijfeld eerst nog eens zouden bezinnen vooraleer zich aan doping te begeven.

Dit is dan ook de hoofreden waarom we zoveel belang hechten aan de mogelijkheid tot toepassing van de artikelen 454, 455 en 457 in de strijd tegen de doping.

2. Hoe delicaat het ook zij, toch meen ik dat het nodig is een paar beschouwingen te wijden aan de verantwoordelijkheid van de geneesheren en apothekers, om een relatief volledig overzicht te kunnen geven van het probleem «doping».

Ook voor hen gelden de bepalingen van het S.W.B. en de bijzondere wetten die we hier reeds opsomden, voor zover ze de normale en geoorloofde uitoefening van hun praktijk te buiten gaan. Zo ze zich schuldig maken aan een dezer misdrijven kan hun hoedanigheid van praktizerende geneesheer of apotheker bovendien een subjectieve verzwarende omstandigheid uitmaken.

Daar de geneeskunde voor taak heeft de gezondheid van de mens in stand te houden, of ze te herstellen, mag de geneesheer natuurlijk elk product voorschrijven of toedienen dat hij nodig of nuttig oordeelt voor zijn patient.

Wat meer bepaald het voorschrijven van stimulerende middelen betreft, stelt zich — onafgezien van elke wetsbepaling — in de eerste plaats een vraagstuk van medische plichtenleer en etiket. Heeft de geneesheer het recht zekere producten voor te schrijven aan sportbeoefenaars met als enig oogmerk het opdrijven van hun prestaties, ook wanneer deze producten volledig onschadelijk schijnen?

Dit is een kwestie die de geneesheer in geweten

voor zichzelf dient op te lossen en waarin hij soeverein beslist.

Hij mag dus alle farmaceutische producten voorschrijven en ze toedienen, maar wanneer hij klaarblijkelijk de perken van zijn professionele bevoegdheid te buiten gaat, wordt zijn fout door de wet dan ook zeer streng gesanctioneerd. Art. 23 van het Koninklijk Besluit van 31 december 1930 betreffende het verhandelen van slaap- en verdovende middelen, voorziet immers dat elk geneesheer die zonder noodzaak verdovende middelen voorschrijft, toedient of verschaft van aard om toxicomanie te doen ontstaan, in stand te houden, te bestendigen of te bevordelen, bestraft wordt overeenkomstig de strafbepalingen voorzien bij de wet van 24 februari 1921, en onafgezien van de toepassing van de artikelen 402 en volgende S.W.B. waarbij de straf in de ergste gevallen kan gaan tot opsluiting of dwangarbeid van 15 tot 20 jaar.

In dit verband moeten we er hier naar verwijzen dat art. 4 der wet van 24 februari 1921, betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaap- en verdovende middelen e.a., aan de rechtbank de mogelijkheid biedt om de misdrijfflegers tijdelijk — of definitief verbod op te leggen om nog verder te praktizeren, wanneer zij een bepaalde tak van de geneeskunde uitoefenen.

De apotheker beschikt niet over dezelfde vrijheid van handelen als de geneesheer. Het staat hem vrij sommige geneesmiddelen zonder geneeskundig voorschrift af te leveren, maar wanneer het producten betreft die onder de reglementering van de verdovingsmiddelen of giftstoffen vallen, kunnen zij dit in principe enkel tegen afgifte van een geneeskundig voorschrift ⁽³²⁾.

Er is inderdaad ondermeer een uitzondering voorzien door art. 20 van het Koninklijk Besluit van 31 december 1930, waarbij het de apotheker toegelaten wordt in uiterst dringende gevallen, op eigen initiatief en zonder voorschrift, bepaalde hoeveelheden slaap- en verdovende middelen af te leveren; doch dit zijn afwijkingen op de algemene regel.

Voor het overige is het aan de apothekers verboden zelf iemand te behandelen, of bepaalde geneesmiddelen voor te schrijven ⁽³³⁾.

Het nieuw artikel 48 van het Koninklijk Besluit van 6 juni 1960, betreffende de fabricage, de bereiding en de distributie in het groot en de terhandstelling van geneesmiddelen ⁽³⁴⁾, voorziet ook dat het aan de apothekers verboden is de geneesmiddelen die krachtens artikelen 37 en 37bis (nieuw) van hetzelfde Koninklijk Besluit verboden werden, voor de verkoop voorhanden te hebben, te koop te bieden, te koop te stellen en tegen betaling of zelfs kosteloos ter hand te stellen. Al deze inbreuken worden bestraft overeenkomstig de artikelen 2, 4, 5 en 6 der wet van 24 februari 1921 en de algemene beschikkingen van het Strafwetboek.

Waar het de apothekers nochtans vrij staat sommige producten, waarvan het niet gecontroleerd gebruik zware gevolgen kan hebben, vrij af te leveren, is het van moreel oogpunt uit gezien ook absoluut noodzakelijk dat zij blijk geven van beroepsernst en verantwoordelijkheidsbesef bij de aflevering van deze producten.

3. In voorgaande beschouwingen hadden we het hoofdzakelijk over de personen die stimulerende middelen aan de man brengen, ze aan iemand toedienen of op een of andere manier aanzetten om sommige producten te gebruiken.

Zoals we reeds zagen gebeurt het toedienen van

deze produkten meestal met medeweten en toestemming van de persoon aan wie deze produkten toegediend worden. In het grootste getal der gevallen nemen de betrokkenen trouwens zelf en op eigen initiatief de stimulerende middelen in.

Plegen de personen die zich dopingsprodukten toedienen, of laten toedienen, in elk van die gevallen ook zelf een misdrijf? De wet van 24 februari 1921 op de verdovingsmiddelen is, wat dit betreft, enerzijds zeer repressief, maar uit een ander oogpunt gezien, totaal onefficient.

Het gewoon bezit, of het enkele feit van zich giftstoffen of verdovingsmiddelen te hebben aangeschaft, is immers reeds strafbaar wanneer men hiervoor geen voorafgaande vergunning van de Minister van Volksgezondheid heeft.

De wettekst spreekt van «détention» in de betekenis van bezit als loutere detentie, en niet in de zin van bezit zoals dit bij art. 2228 B.W. bepaald wordt (possession). Het louter houden, aanvaarden of bewaren voor een ander van verdovingsmiddelen, volstaat dan ook als strafbaar feit.

Onafgezien van het moreel bestanddeel in het delict, is er als stoffelijk bestanddeel, nodig voor het bestaan zelf van het misdrijf, op zijn minst toch vereist dat men de gewraakte produkten door een of andere daad of houding in zijn bezit kreeg, door ze bvb. gewoon in zijn zak te «laten» steken.

Kan men evenwel spreken van bezit, of het zich aanschaffen van verdovende middelen, wanneer de betrokkene zich gewoon een intraveneuze inspuiting laat toedienen?

Zelfs bij de meest brede interpretatie van de begrippen «bezitten» of «zich aanschaffen», moeten we in dergelijke gevallen beslist negatief antwoorden.

In gelijkaardige omstandigheden is de persoon die zich dopingsprodukten laat toedienen dan ook volgens de wetgeving die momenteel van kracht is, niet strafbaar.

Weliswaar voorziet art. 3 der wet van 24 februari 1921 gevangenisstraffen van 3 maand tot 2 jaar en/of geldboeten van 1.000 tot 10.000 F voor hen die «in gezelschap» verdovende middelen gebruiken; maar geen enkele wetsbepaling behelst enige beschikking over het voor een enkeling strafbare feit van zich stimulerende middelen in de algemene zin van het woord, te laten toedienen of er zelfs misbruik van te maken dat tot toxicomanie leidt. (35)

Dit is m.i. nog een uitvloeisel van de natuurrechtelijke regel dat het lichaam enerzijds als essentieel on-aantastbaar beschouwd wordt, en dat iedere mens anderzijds integraal over zijn eigen lichaam beschikt.

Ons strafrecht voorziet dan ook het delict «zelfmoord» niet, en evenzo is de zelfverminking — hoe immoreel men ze ook aanvoelt — niet strafbaar. (36)

Het gebruik en het misbruik van verdovende middelen moge dan nog een aftakeling van het menselijk organisme betekenen, als vorm van zelfverminking is het op zichzelf vooralsnog niet gesanctionneerd. Spijtig genoeg kan hij die zich dopingsprodukten laat toedienen, derhalve in sommige gevallen aan de strafbaarheid van de ingreep ontsnappen.

Globaal gezien bevat onze strafwetgeving evenwel genoeg beschikkingen die de rechter moeten toelaten het delict «doping» in al zijn uitingen, streng te bestraffen.

Dit is nochtans niet het geval voor de wettelijk toegelaten mogelijkheden en middelen om het misdrijf vast te stellen.

Waar de strafvordering voor doel heeft de misdrijf-

ven en hun daders op te sporen, en een spoedige bestraffing van al de gepleegde misdrijven te verzekeren, moeten de opsporingsambtenaren over de nodige mogelijkheden beschikken om de delicten vast te stellen, en het bewijsmateriaal te verzamelen.

Wat de doping betreft zou men in de eerste plaats het misdrijf dienen op te sporen en vast te stellen daar waar het gemakkelijk waar te nemen is, n.l. ter gelegenheid van sportmanifestaties waar op heterdaad kan geconstateerd worden dat sommige deelnemers zich vergripen aan het gebruik van stimulerende producten. Eens het bewijs geleverd dat er inderdaad een misdrijf van doping gepleegd werd, zal het dan ook veel gemakkelijker zijn de herkomst te vinden van de gebruikte producten, evenals de personen die ze verschaften of desgevallend toedienden.

Het delict zal hoofdzakelijk kunnen geconstateerd worden op grond van de twee meest belangrijke bewijsmiddelen:

1) dat personen in bezit gevonden worden van geneesmiddelen die ze, zonder voorafgaande toelating, niet mogen bijhouden.

2) dat er kan vastgesteld worden dat personen zich onder invloed van dopingproducten bevinden.

De daden van onderzoek die moeten leiden tot het vinden van het bewijsmateriaal, sub. 1, zullen normaal op geen speciale moeilijkheden stuiten; maar anders is het gesteld met de vaststellingen op de persoon van de misdrijfpleger. Het lichaam als middel van bewijsvoering stelt ons inderdaad voor het zeer delicate probleem van het recht op integriteit van de fysische persoon. (37)

Vooraanstaande auteurs hebben dit principe in zeer recente werken trouwens nogmaals beklemtoond. (38)

Wat betreft het lichaamsonderzoek is onze wetgeving dan ook zeer terughoudend. Hoewel het wetboek van strafvordering, bij de artikelen 43, 44 en 59 aan de onderzoeksrechter toelaat zich door experts te laten bijstaan, is het uiteindelijk toch alleen maar het art. 25 der wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis, dat de mogelijkheid openlaat om een onderzoek «aan het lichaam» te bevelen. (39)

Gezien het delicate van deze onderzoeksmaatregel is het — buiten de gevallen van een op heterdaad ontdekt misdrijf — alleen de Raadkamer of de Kamer van Inbeschuldigingstelling die hiertoe bevel kan geven. De onderzoeksrechter zou, zelfs met akkoord van de betrokkene, op eigen initiatief geen lichaamsonderzoek kunnen bevelen. (40)

Om dezelfde redenen dient de Raadkamer of de Kamer van Inbeschuldigingstelling in een gemotiveerd bevel te vermelden welke welbepaalde onderzoeksverrichtingen de geneesheer-deskundige dient uit te voeren, meteen duidelijk omschrijvend op welke personen dit onderzoek moet gebeuren. (41)

Aannemende dat de onderzoeksrechter bijna altijd zal kunnen optreden als handelende in het geval van een op heterdaad ontdekt misdrijf, daar hij mag ingrijpen op grond van het «openbaar gerucht» (art. 41, al. 2), zijnde het feit dat een schier algemene beschuldiging openlijk wordt geuit tegen bepaalde personen — in casu sommige sportbeoefenaars — (42) worden de moeilijkheden hierdoor evenwel niet opgelost.

Onafgezien van het feit dat de betrokken persoon akkoord gaat met de te verrichten vaststellingen, zoals ze door de onderzoeksrechter bepaald en omschreven worden, blijft er immers de mogelijkheid dat hij zich verzet tegen een ingreep op zijn persoon.

De wet voorziet een onderzoek «aan» het lichaam, maar geen ingreep «op» het lichaam.

Voor zover men bvb. tot een bloedproef zou willen overgaan, om de aanwezigheid van verdovende middelen vast te stellen, kan men de betrokkene hier «manu militari» niet toe verplichten.

Dit is nogmaals een uitvloeisel van het recht op de integriteit van de fysieke persoon, dat het lichaam als essentieel onaantastbaar beschouwt, en als dusdanig zelfs een prikwonde als een misdrijf van vrijwillige — of onvrijwillige slagen en verwondingen aanziet. (43)

Ten allen tijde heeft men dan ook aangenomen dat de rechtsmacht desgevallend tegen de wil in van de betrokken partij een ingreep op het lichaam kan bevelen, maar dat deze ingreep niet kan doorgevoerd worden indien de betrokken partij er zich tegen verzet. (44)

De bevestiging van deze regel vinden we trouwens nogmaals in de artikelen 2, 3 en 4bis der recente wet van 15 april 1958 op de politie van het vervoer en verkeer, waarbij de wetgever een bloedproef beveelt in geval van vermoeden van intoxicatie door alcohol.

De weigering zonder wettige reden om deze bloedproef te laten verrichten, kan weliswaar aanleiding geven tot een sanctie, maar er is geen enkele beschikking voorzien waardoor de betrokkene kan verplicht worden om tot deze ingreep te laten overgaan.

Dit is overigens ook het geval bij vroegere wetten i.v.m. verplichte inentingen, maatregelen in geval van besmettelijke ziekten en de wetgeving ter voorkoming van geslachtsziekten. (45)

Wat het preleveren van water en speeksel betreft, kan dit, praktisch gezien, toch altijd gebeuren zonder dwang te moeten aanwenden, daar de onderzoeksrechter immers het recht heeft bij wijze van administratieve maatregel de verdachte 24 u. op te houden. (46)

Beter dan wie ook ben ik er mij van bewust dat deze uiteenzetting niet als een volledig overzicht van het probleem «doping en recht» kan aangezien worden.

Zo zou men bvb. de doping ook kunnen bezien uit het oogpunt van de aard van het misdrijf (aflopend of voortdurend). De mogelijkheid van vernietiging der overeenkomsten afgesloten tussen sportbeoefenaars en werkgevers, door wie deze sportbeoefenaars in dienst genomen worden om bepaalde sportieve prestaties te leveren, onafgezien van de strafbaarheid wegens bedrog (47), wanneer er een loon bedongen werd op grond van kwaliteiten die de werknemer in feite niet bezat, daar hij zijn prestaties leverde onder invloed van stimulerende middelen en niet dank zij eigen natuurlijke capaciteiten. De eventualiteit van aanpassing der sportreglementen van de bestaande sportfederaties met het oog op een efficiënte bestrijding van de doping — in afwachting van aanvullende wettelijke bepalingen, — daar een sportbeoefenaar, wanneer hij een vergunning bij een sportfederatie aanvraagt, zich tevens akkoord verklaart met de reglementen van deze federatie, die voor hem dan ook bindend worden (48); en nog andere aspecten van het probleem.

Het doel dat wij voor ogen hadden reikte immers niet zover. We beoogden uitsluitend te wijzen op de dringende noodzaak van een krachtadig ingrijpen tegen het steeds stijgend misbruik van dopingproducten en te dier gelegenheid ook de vigerende wettelijke bepalingen samen te vatten op grond waarvan het misdrijf «doping» kan vervolgd en gesanctionneerd worden. Zo ik hierin mocht geslaagd zijn, acht ik mij gelukkig meteen mijn bescheiden bijdrage geleverd te hebben in de strijd tegen een aktuele —

en verderfelijke kwaal, die duizenden jonge mensen bedreigt.

Mr. Etienne DE RIDDER.

Advocaat der Balie van Dendermonde.

(1) C.G. Miermans «Sport in een veranderende wereld». Uitgeverij Het Spectrum, Utrecht/Antwerpen 1959, blz. 9.

(2) Wet van 15 maart 1956 (Staatsblad van 30 maart 1956) gewijzigd bij de Wet van 18 mei 1962 (Staatsblad van 15 juni 1962).

(3) «Sportboek» samengesteld door Dr. Marcel Smet en Dr. Paul Van de Velde, Uitgeverij Cultura, Wetteren, 1961, blz. 295.

(4) Jean Loup, «Les Sports et le Droit», Paris, Dalloz, 1930, 296 blz.

(5) Jules Simon «Le consentement de la victime justifie-t-il les lésions corporelles?» Revue de droit pénal et de criminologie, 1933, blz. 457 tot 476.

(6) Jean Hémard, «Le consentement de la victime dans le délit de coups et blessures», Revue critique de législation et de jurisprudence, 1939, blz. 293 tot 319.

(7) R. Charles, «Le Sport et la Loi Pénale». Revue de droit pénal, 1952-53, blz. 852-859.

(8) René Tahon, «Le consentement de la victime». Revue de Droit Pénal, 1951/1952 - blz. 323-342.

(9) Hof van Beroep Gent, 3e Kamer, 27 november 1952, R.W. 1952-53, 1280.

Burg. Rechtbank Brussel, 10e Kamer, 27 juni 1958, R.W. 1958-59, 1960.

(10) Roger Blanpain, «Vers les indispensables reformes du Football Belge». Librairie Universitaire, Uystpruyst, Louvain 1963, 64 blz.

(11) Jean-Pierre Genon, «Guide Juridique des Sportifs et Touristes». Etablissements Emile Bruylant S.A., Bruxelles, 1959, blz. 120 en vlg.

Robert Janssens, «Feitelijke Vennootschappen en Schijnvennootschappen», A.P.R. - 1953.

(12) Rechtbank van Eerste Aanleg, Dendermonde, 12 november 1938. Pasircie Belge 1940, III, 20.

(13) Zie voetnoot 2.

(14) Prof. Dr. J. Verschueren S.J. «Modern Handwoordenboek». N.V. Brepols, Turnhout, 1940.

(15) «Zondagnieuws», 19 mei 1961, blz. 16.

(16) «Sportakerel», maandblad van Sporta, maart 1959, nr. 3, Administratie: Kollegestraat 46, Herentals, blz. 44 en vlg.

(16b) «De Telegraaf», 12 december 1961.

(17) Belgische Wielrijdersbond (Koninklijk Maatschappij) «Sportreglementen», Martelarenplaats 8, Brussel.

(18) «Sportakerel», op. cit. 16, blz. 53 en vlg.

(19) Dagblad «Het Volk», van 9 december 1963, blz. 27.

(20) Dagblad «Het Laatste Nieuws», 25 december 1963, blz. 13.

(21) Zie nota sub. 5-6 en 7.

(22) J.H.M. Rolink in «Sportparade», van 20 februari 1959.

(23) Cassatie 2e Kamer van 24 november 1958, Pas. I, 308.

(24) Cassatie 14 december 1914, Pas. 1915, I, 156.

(25) Gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 1 maart 1888, art. 2.

(26) Jules D'Haenens «Strafbare Deelneming», A.P.R. 1960, blz. 39, nr. 60.

(27) Nijpels et Servais «Le Code Pénal Interprété», Bruxelles, Bruylant, 1898, Deel III, blz. 327 en vlg.

(28) Op. cit. Nijpels et Servais, blz. 328, nr. 3.

(29) Jos M.C.X. Goedseels «Commentaire du Code Pénal Belge», Seconde Edition, Bruxelles, Bruylant, 1948, Tome II, blz. 228, nr. 2704, 29.

(30) «Les Nouvelles» Droit Pénal, Tome I - Volume I, Bruxelles, Larcier, 1956, blz. 444, nr. 2863.

(31) Nijpels «Législation criminelle de la Belgique», Bruxelles 1867-1868, Tome III, blz. 312, nr. 33.

Beltjens «Encyclopédie du Droit Criminel Belge», Première Partie - «Le Code Pénal et les Lois Pénales Spéciales», Bruxelles, Bruylant, 1901: sub. art. 457, blz. 571, nr. 5.

Nijpels et Servais «Le Code Pénal Interprété», Bruxelles, Bruylant, 1898, Deel II, blz. 331.

(32) Art. 19 van het Koninklijk Besluit van 31 december 1930 betreffende het verhandelen van slaap- en verdovende middelen, gewijzigd bij art. 5 van het Koninklijk Besluit van 20 september 1951.

Art. 3 van het Regentsbesluit van 6 februari 1946 inhoudende de reglementering voor de bewaring en de afzet van giftstoffen, gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 1 oktober 1953, art. 2.

(33) Art. 25 van het Koninklijk Besluit van 31 mei 1885 behelzende de nieuwe instructies voor geneesheren, apothekers en drogisten.

(34) Aldus gewijzigd door art. 16 van het Koninklijk Besluit van 20 november 1962.

(35) «Répertoire Pratique du Droit Belge», Bruxelles, Bruylant, Tome I, «Art de guérir», nr. 242.

(36) R. Dierkens «Lichaam en Lijk». Die Keure N.V., Brugge, 1962, blz. 23, nr. 34 en vlg.

(37) R. Dierkens «Lichaam en Lijk», op. cit. 36, nrs. 7 en 9.

(38) R. Savatier, J.M. Auby, J. Savatier en Dr. H. Péquignot «Traité de Droit Médical». Librairies Techniques, Paris, 1956, nrs. 247, 443 en 447.

(39) «Les Nouvelles» Procédure Pénale - Tome I, Volume I, Maison Ferdinand Larcier, Bruxelles, 1946, blz. 407, nr. 204 en blz. 408, nr. 209.

(40) Jacques Hoeffler «Traité de l'Instruction Préparatoire en matière pénale». Les Editions Administratives UGA, Courtrai, 1956, blz. 251, nr. 263.

(41) Chevalier Braas «Précis de Procédure Pénale», Bruxelles, Etablissements Emile Bruylant, Edition 1950, nr. 419, blz. 344 en vlg.

(42) Jules Simon « Strafvordering », Brussel, Ets. Emile Bruylant, 1949, blz. 189, nr. 343.

(43) R. Dierkens « Lichaam en Lijk », op. cit. sub (36), blz. 16, nr. 9.

(44) « Pandectes Belges » T. 40, Bruxelles, Larcier 1892; « Exploration Corporelle », nr. 42.

Savatier e.a. « Traité de Droit Médical » op. cit. sub (38), nr. 247.

R. Dierkens « Lichaam en Lijk » op. cit. sub. (36), nr. 173, blz. 114.

(45) « Handboek van de Wetgeving op het Wegverkeer ». De Verenigde Verzekerden N.V., Brussel, Uitgave 1962, blz. 44.

(46) Gaston Schuind « Traité Pratique de Droit Criminel », 2ème Edition, Bruxelles, Bruylant, 1936, blz. 487, met aangehaalde rechtspraak.

Achille Maréchal « Manuel Pratique de la Détention Préventive », extrait des Nouvelles « Procédures Pénale », Bruxelles, Maison Larcier, 1947, blz. 11, nr. 36, 37 en 38.

(47) Art. 499 S.W.B. - Wet van 17 juni 1896.

(48) Burg. Rb. Brussel, 25 januari 1936, Pasicrisie 1937, III, 52.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 16 mei 1963.

Eerste Voorzitter: M. Giroul.

Raadsheer-voorzlaggever: M. Moriamé.

Prokureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advokaat: Mr. Van Rijn.

Verkeer. — Signaleren van werken, waardoor het verkeer op een strook van de openbare weg geheel wordt verhinderd.

Uit art. 114, 2a van het algemeen wegenverkeersreglement volgt dat wanneer de uitvoering van werken van die aard is dat het verkeer op de openbare weg geheel verhinderd wordt, en het teken op afstand nr. 11 en het hek, aan beide uiteinden van de werken geplaatst, tussen het vallen van de avond en het aanbreken van de dag regelmatig verlicht, aanduiden dat gans de openbare weg voor de gebruikers ontoegankelijk is, noch de ondernemer van de werken, noch, ingeval van ontstentenis van deze, de overheid die het beheer van de openbare weg heeft, bovendien gehouden zijn gedurende dezelfde tijd de binnen de werken bestaande verkeersbelemmeringen door de door art. 1 voorziene maatregelen te signaleren.

De voorschriften van art. 116, eerste lid zijn niet toepasselijk binnen een wegstrook, die in haar geheel aan het verkeer regelmatig onttrokken is.

Laby t./ Gemeente Bossut-Gottechain en cs. Peeters.

Gelet op het bestreden arrest, op 14 januari 1961 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 113 en 114 van het koninklijk besluit van 8 april 1954, 50 van het decreet van 14 december 1789 betreffende de samenstelling van de municipaliteiten, 3, 1°, van titel XI van de wet van 16-24 augustus 1790 op de gerechtelijke inrichting, 1382 tot 1384 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat, na erop gewezen te hebben dat de verplichting de werken te signaleren op de tweede verweerster rustte volgens wat door artikel 113, lid 1, van de Wegcode voorgeschreven is, en « dat het niet met zekerheid bewezen was dat de dag van de feiten de werken niet gesignaleerd waren », het bestreden arrest beslist heeft dat tweede verweerster niet wettelijk gehouden was de verkeersbelemmering, welke zich binnen de werken bevond, samengesteld door de sporen van de betoneermachine te signaleren en te verlichten en, dienvolgens, dat er ter zake geen enkele bijkomende verplichting ten laste van eerste verweerster bestond,

dan wanneer de oprichting van de tekens, welke artikel 114, 2 van het algemeen reglement van 8 april 1954 op de politie van het wegverkeer voorschrijft om

de gebruikers te verwittigen van het naderen van uitgebreide werken welke op de openbare weg aangebracht worden, tweede verweerster, die het toezicht van deze werken had, niet ontsloeg van het nakomen van hetgeen artikel 114, 1 van het reglement voorschrijft, wat betreft het signaleren van de verkeersbelemmeringen tussen het vallen van de avond en het aanbreken van de dag;

dan wanneer, dienvolgens, tweede verweerster, buiten het feit dat zij verplicht was de werken te signaleren, de verplichting had, tijdens de nacht, de door artikel 114, 1 van de wegcode uitgevaardigde bijkomende veiligheidsmaatregelen te treffen;

dan wanneer, naar luid van artikel 113 van dezelfde code, wanneer de belemmering aan de daad van een derde te wijten is, de verplichting ze te signaleren in hoofde op hem die ze in het leven geroepen heeft rust en, in bijkomende orde, op de overheid die het beheer van de openbare weg heeft, dan wanneer om reden van de ontstentenis van signalering van de belemmering, eerste verweerster de verplichting had de tekortkoming van tweede verweerster goed te maken, dan wanneer door het niet te doen zij haar quasi-delictuele verantwoordelijkheid verbonden heeft en dan wanneer het arrest bijgevolg ten onrechte beslist heeft dat eerste verweerster geen enkele fout begaan had :

Overwegende dat de feitenrechter vaststelt dat de baan van Pérot naar Florival, in herstelling, waarop zich het litigieus ongeval voorgedaan heeft, « volledig opgebroken was » en « dat het verkeer omgeleid was »;

Dat het arrest erop wijst dat, bij vonnis vooraleer recht te zeggen van 16 september 1957, de eerste rechter verweerders Peeters machtigde sommige feiten te bewijzen betreffende het bestaan van 's nachts te Pérot en te Florival verlichte verbodstekens van verkeer »;

Dat het beroepen vonnis, de conclusies van de partijen in hoger beroep en het bestreden arrest onderzoeken of verweerders sub 2, 3 en 4 al dan niet op de uiteinden van hun werken de door artikel 114, 2 van de wegcode 8 april 1954 (v.g.) voorziene hekken en tekens geplaatst hadden;

Dat aldus, wanneer het arrest verklaart « dat te recht en om juiste redenen de eerste rechter gezegd heeft dat het niet met zekerheid bewezen is dat op de dag van de feiten de werken niet gesignaleerd waren » en desbetreffend op geen enkele fout in hoofde van deze verweerders wijst, het noodzakelijk bedoelt te spreken van de hekken en de tekens welke aan elke bestuurder verbieden op het gedeelte van de weg, dat in herstelling is, te rijden;

Overwegende dat uit artikel 114, 2a, volgt dat wanneer de uitvoering van werken van die aard is dat het verkeer op de openbare weg geheel verhinderd wordt en het teken op afstand nr. 11 en het hek, aan beide uiteinden van de werken geplaatst, tussen het vallen van de avond en het aanbreken van de dag regelmatig verlicht, aanduiden dat gans de openbare weg voor de

gebruikers ontoegankelijk is, noch de ondernemer van de werken noch, in geval van ontstentenis van deze, de overheid die het beheer van de openbare weg heeft, bovendien gehouden zijn, gedurende dezelfde tijd, de verkeersbelemmeringen, welke binnen de werken bestaan, door de door artikel 114, 1 van bovengemelde wegcode voorziene maatregelen te signaleren;

Dat het middel naar recht faalt;

Over het tweede middel afgeleid uit de schending van de artikelen 116 van het koninklijk besluit van 8 april 1954, 1382 tot 1384 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest eerste verweerster van elke aansprakelijkheid vrijstelt, zonder het middel te beantwoorden dat aanlegger in conclusies liet gelden, volgens hetwelk de verplichting, door artikel 116, eerste lid, van de wegcode opgelegd, 's nachts de gevaarstekens en de aanwijzingstekens zichtbaar te maken, op gezegde verweerster rustte en deze, door zich niet te schikken naar deze verplichtingen welke gebiedend zijn en geen enkele beperking behelzen, een fout gepleegd had; dat door er zich van te onthouden de stelling van aanlegger te beantwoorden, het bestreden arrest artikel 97 van de Grondwet geschonden heeft en niet wettelijk met redenen omkleed is:

In zover het middel de schending inroept van artikel 116, eerste lid, van de wegcode van 8 april 1954 en, dienvolgens, die van artikelen 1382 tot 1384 van het Burgerlijk Wetboek:

Overwegende dat zowel uit de toelichting van het middel als uit de conclusies van aanlegger vóór het hof van beroep blijkt dat door «gevaars- en aanwijzingstekens» aanlegger gevaars- en aanwijzingstekens bedoelt betreffende de belemmering welke binnen de werken bestaat;

Overwegende dat de voorschriften van artikel 116, eerste lid, van de wegcode van 8 april 1954 niet toepasselijk zijn binnen een wegstrook welke in haar geheel, zoals ter zake, aan het verkeer regelmatig onttrokken is en waartoe dienvolgens de gebruikers geen toegang hebben;

Dat dit onderdeel van het middel naar recht faalt;

In zover het middel de schending inroept van art. 97 van de Grondwet:

Overwegende dat het arrest, door te beslissen dat niet speciaal gesignaleerd moest worden een hinderpaal, welke zich binnen de aldus bepaalde wegstrook bevindt, daardoor verklaard heeft dat deze belemmering niet door een gevaars- of aanwijzingsteken moest gesignaleerd worden en aldus gepast de conclusies van aanlegger beantwoord heeft;

Dat dit onderdeel van het middel in feite niet opgaat;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 25 oktober 1963.

Voorzitter : M. Bayot.

Verslaggever : M. Wauters.

Advokaat-generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Advokaten : Mrs. Struye en Van Rijn.

Commissionaris. — Alleen bevoegd om in eigen naam in rechte op te treden in de uit de voor rekening van de commissiegever gesloten kontrakten voortvloeiende geschillen. — Geen bewijsoverlevering van een persoonlijk geleden schade vereist.

Volgens de rechtsregelen, die aan het commissiekontrakt eigen zijn is de commissionnair alleen bevoegd om in eigen naam, hetzij als aanlegger hetzij als verweerder, in rechte op te treden in de geschillen die voortvloeien uit de voor rekening van zijn commissiegever afgesloten kontrakten. Hij is er niet toe gehouden het bewijs van een persoonlijke schade bij te brengen.

S.V. Antwerp Grain Work Co. t./ N.V. Tramarsa en N.V. Furness shipping and agency Cy.

Gelet op het bestreden arrest, op 30 november 1961 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Overwegende dat uit de aan het Hof regelmatig overgelegde stukken blijkt dat eerste verweerster, als commissionnair-expediteur, en de bestemmelingen van de koopwaar samen vóór de rechtbank van koophandel gedagvaard hebben tweede verweerster, die door eerste verweerster met het vervoer werd gelast, en aanlegster, die door tweede verweerster bij de uitvoering van haar opdracht in de plaats werd gesteld, tot vergoeding van de aan de koopwaar gedurende het vervoer toegebrachte schade; dat de rechtbank van koophandel de vordering zo van de commissionnair-expediteur als van de bestemmelingen niet ontvankelijk heeft verklaard en dat de bestemmelingen geen hoger beroep tegen die beslissing hebben ingesteld;

Overwegende dat uit de regelmatig aan het Hof overgelegde stukken niet blijkt, en dat niet wordt staande gehouden dat de commissiegevers, na aan al hun verplichtingen tegenover de commissionnair voldaan te hebben, aan deze zouden opgelegd hebben aan de vervolgingen een einde te stellen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 6, 1149 van het Burgerlijk Wetboek, 97 van de Grondwet en van de rechtsregel: geen vordering zonder belang,

doordat het arrest, na vastgesteld te hebben dat eerste verweerster Tramarsa, in haar hoedanigheid van commissionnair-expediteur, tweede verweerster Furness Shipping gelast had met de ontvangst van de kwetsieuze koopwaar te Antwerpen en de wederverzekering ervan, per spoor, naar Zwitserland, waar zij door zekere firma Union Transport aan twee bestemmelingen moest afgeleverd worden, dat tijdens de spoorreis, de koopwaar beschadigd werd en dat de bestemmelingen door de assuradeuren van de vervoerisico's vergoed werden voor de door hen geleden schade, aanlegster, in haar hoedanigheid van gesubsitueerde mandataris van Furness Shipping, veroordeeld heeft aan Tramarsa het bedrag van dezelfde schade te betalen, en aanlegster eveneens veroordeeld heeft Furness Shipping te vrijwaren tegen al de veroordelingen tegen laatstgenoemde ten voordele van Tramarsa uitgesproken uit hoofde van deze schade;

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

en deze beslissingen gesteund heeft op de overweging dat de oorzaak van de schade te vinden was in een door aanlegster begane nalatigheid bij het vervoer van de koopwaar en dat de eis van Tramarsa tegenover aanlegster ontvankelijk en gegrond was, om reden dat Tramarsa ter zake in eigen naam opgetreden was, zonder de commissiegevers te doen kennen voor wier rekening zij handelde, en dat Furness Shipping op voorhand moest weten dat Tramarsa, bij een verhaal in geval van mogelijke schade, geen ander persoonlijk belang zou nastreven dan het volbrengen, van haar eigen behartigingsplicht van de rechten van haar committenten, over de eenzelvigheid van wie Furness Shipping zich te onpas zou bekommeren, zij wezen nu de verzekeraar, of de makelaar, of de bestemmelingen zelf of gelijk welke derden;

dan wanneer er geen vordering bestaat zonder belang (schending van de rechtsregel «sans intérêt pas d'action» en van artikel 6 van het Burgerlijk Wetboek), ter zake het recht op schadevergoeding slechts kon bestaan ten voordele van de bestemmelingen van de kwestieuze koopwaar, die de schade geleden hadden, het arrest vastgesteld heeft dat deze bestemmelingen totaal vergoed werden, er bijgevolg geen aanleiding meer bestond tot schadevergoeding in hunnen hoofde, (schending van artikel 1149 van het Burgerlijk Wetboek) eerste verweerster Tramarsa dus geen schadevergoeding kon vorderen als mandataris van de reeds vergoede bestemmelingen, zij dus slechts ontvankelijk zou geweest zijn om in eigen naam schadevergoeding te vorderen indien zij het bewijs leverde van een persoonlijk belang, het arrest dit belang in haren hoofde geenszins vastgesteld heeft, haar vordering evenals de oproeping in vrijwaring bijgevolg onontvankelijk of alleszins ongegrond waren;

en dan wanneer alleszins het arrest de conclusies van aanlegster niet beantwoord heeft in zoverre daarbij staande gehouden werd dat de eis niet ontvankelijk was, bij gebrek aan belang in hoofde van verweerster Tramarsa (schending van artikel 97 van de Grondwet);

Overwegende dat het arrest vaststelt dat eerste verweerster ten deze in eigen naam als commissionnaire-expediteur heeft gehandeld, zonder haar commissiegevers kenbaar te maken;

Dat derhalve eerste verweerster alleen de uit de met tweede verweerster afgesloten vervoerovereenkomst voortvloeiende rechten kon uitoefenen en dat de bestemmelingen-commissiegevers geen op dit contract gesteund verhaal konden nemen op de derden met wie de commissionnaire had gehandeld;

Overwegende dat hieruit volgt dat tweede verweerster tegen de vordering van eerste verweerster kon tegenwerpen noch dat deze laatste geen persoonlijke schade had geleden, noch dat de commissiegevers van eerste verweerster door hun verzekeraars werden vergoed;

Overwegende dat het arrest door aan deze rechtsbeginselen, welke aan het commissiecontract ten grondslag liggen, te herinneren, een passend antwoord verstrekt op de conclusies van aanlegster welke er toe strekten de vordering van eerste verweerster bij gebrek aan belang niet ontvankelijk te doen verklaren;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

Over het tweede middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1142, 1146, 1147, 1149, 1382 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het arrest, na in feite vastgesteld te hebben dat aanlegster een fout begaan had in de vervulling van haar verplichtingen van gesubstitueerde manda-

taris van verweerster N.V. Furness Shipping, die met een bepaalde opdracht gelast was door de commissionnaire-expediteur, verweerster N.V. Tramarsa, en dat deze fout de oorzaak was van de schade die «vastgesteld werd ter bestemming» van de kwestieuze koopwaar, die van uit Antwerpen naar de bestemmelingen in Zwitserland vervoerd werd, en na vastgesteld te hebben dat deze bestemmelingen door hun verzekeraars vergoed werden, hetgeen elke nog bestaande schade in hun hoofde uitsloot, aanlegster veroordeeld heeft uit dien hoofde aan verweerster N.V. Tramarsa een schadevergoeding te betalen, zonder echter vast te stellen dat ofwel verweerster Tramarsa ofwel een of meer van haar committenten door gezegde fout een niet reeds vergoede schade zou ondergaan hebben;

dan wanneer, eerste onderdeel: hij die een fout pleegt slechts gehouden is de schade te vergoeden waarvan bewezen is dat degene die vergoeding eist deze schade werkelijk ondergaan heeft (schending van de aangeduide artikelen van het Burgerlijk Wetboek meer bepaald artikelen 1149 en 1382);

tweede onderdeel: het minstens uit de bewoordingen van het arrest onmogelijk kan uitgemaakt worden of de rechter in feite heeft willen beslissen dat ofwel verweerster Tramarsa ofwel een van haar committenten de kwestieuze schade ondergaan had en daarvoor reeds niet vergoed werd, dan wel of hij in rechte heeft willen beslissen dat zelfs indien het niet bewezen was dat verweerster Tramarsa of een van haar committenten een niet reeds vergoede schade geleden had, aanlegster toch schadevergoeding aan verweerster Tramarsa moest betalen, om de enkele reden dat verweerster Tramarsa haar behartigingsplicht van de rechten van haar onbepaalde en onbekende committenten verklaarde te volbrengen, dan wel nog of hij in rechte heeft willen beslissen dat verweerster Tramarsa het recht had, voor rekening van de bestemmelingen van de koopwaren, betaling te bekomen van de schade, ondanks het feit dat zij reeds daarvoor vergoed werden;

dan wanneer deze onduidelijkheid in de motivering het Hof in de onmogelijkheid stelt zijn controlerecht uit te oefenen over de wettelijkheid van de bestreden beslissing en met het gebrek aan de door artikel 97 van de Grondwet vereiste motivering gelijkstaat;

derde onderdeel: aanlegster in haar conclusies staande hield dat verweerster Tramarsa om schadevergoeding te kunnen bekomen wegens een schade die gezegd door de assuradeuren van de bestemmelingen van de kwestieuze goederen zou geleden zijn, moest bewijzen dat zij een dubbele opdracht kon invoeren, «de opdracht van de assuradeuren aan de bestemming, die dan op zijn beurt weer opdracht geeft aan de commissionnaire (expediteur), en het arrest op deze conclusies niet geantwoord heeft (schending van artikel 97 van de Grondwet);

Wat betreft het eerste onderdeel:

Overwegende dat volgens de rechtsregelen die aan het commissiecontract eigen zijn, de commissionnaire alleen bevoegd is om in eigen naam, hetzij als aanlegger hetzij als verweerder, in rechte op te treden in de geschillen die voortvloeien uit de voor rekening van zijn commissiegever afgesloten contracten; dat hij hierbij niet ertoe gehouden is het bewijs van een persoonlijke schade bij te brengen;

Dat het onderdeel naar recht faalt;

Wat betreft het tweede onderdeel :

Overwegende dat het arrest zonder enige onduidelijkheid beslist dat eerste verweerster, op grond van de regelen die het commissiecontract beheersen, gerechtigd is om van tweede verweerster en aanlegster in rechte vergoeding te vorderen van de gedurende het vervoer aan de koopwaar toegebrachte schade, en dat tweede verweerster en aanlegster zich tegen die vordering niet kunnen verweren door beroep te doen op akkoorden welke tussen de commissiegevers van eerste verweerster en hun verzekeraars tot stand zijn gekomen;

Dat het onderdeel feitelijke grondslag mist;

Wat betreft het derde onderdeel :

Overwegende dat het arrest de conclusies van aanlegster, volgens welke eerste verweerster, om in haar vordering ontvankelijk te zijn, een dubbele opdracht diende te bewijzen, namelijk die van de assuradeuren aan de bestemmingen en die van de bestemmingen aan eerste verweerster, passend beantwoordt door te beslissen dat aanlegster en tweede verweerster « zich te onpas over de eenzijdigheid van de committenten van eerste verweerster bekommeren » en dat de onderlinge akkoorden tussen bestemmingen en assuradeuren « haar in het geheel niet aangaan »;

Dat het onderdeel feitelijke grondslag mist;

Over het derde middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1134, 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek, van het tussen partijen gesloten gerechtelijk contract van de bewijskracht van de exploten van inleidende dagvaarding dd. 10 april 1959, en van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het arrest, uitspraak doende over de vordering, bij exploten van 10 april 1959 ingeleid, waarbij verweerster Tramarsa en de bestemmingen van de kwestieuze koopwaar, eiseres evenals verweerster Furness Shipping gedagvaard hadden om vergoeding te bekomen van de schade die ze geleden hadden ten gevolge van de beschadiging tijdens het vervoer van deze koopwaar die, volgens gezegde exploten bestemd was voor gezegde bestemmingen en die Furness Shipping gelast was te Antwerpen te ontvangen en naar de bestemmingen weder te zenden, na vastgesteld te hebben dat de bestemmingen wegens deze schade vergoed werden en dat zij geen hoger beroep aange tekend hadden tegen het beroepen vonnis waarbij hun vordering onontvankelijk verklaard werd, aanlegster, evenals verweerster Furness Shipping veroordeeld heeft om aan verweerster Tramarsa het bedrag van deze schade te betalen op grond van « het volbrengen van haar behartigingsplicht van de rechten van haar committenten, zij wezen nu de verzekeraars, of de makelaar, of de bestemmingen of gelijk welke derden », en aanlegster veroordeeld heeft Furness Shipping te vrijwaren tegen al de tegen deze partij uitgesproken veroordelingen,

dan wanneer: eerste onderdeel: het gerechtelijk contract tussen partijen gesloten enkel en alleen gegrond was op de schade door de bestemmingen geleden, ten gevolge van de beschadiging van de kwestieuze koopwaar tijdens de spoorreis, en het arrest de perken van dit contract te buiten gegaan is en de bewijskracht van de inleidende exploten geschonden heeft, door zijn beslissing te steunen niet op de schade door de bestemmingen geleden doch op de kennis door Furness Shipping van het feit dat Tramarsa haar behartigingsplicht van de rechten « van andere zagezegde en alleszins onbepaalde committenten moest volbrengen »,

tweede onderdeel: aanlegster in haar conclusies had staande gehouden dat verweerster Tramarsa « het gerechtelijk contract door de dagvaarding van 10 april 1959 totaal gewijzigd had » door te beweren dat zij « in haar eigen naam maar voor rekening van de onbekende opdrachtgever recht had betaling te eisen van de schade door de verzenders (bij materiële vergissing werd het woord « verzenders » gebruikt, in de plaats van « bestemmingen ») van de goederen beweerdelijk ondergaan » en dat « een opdracht vanwege de assuradeuren buiten het gerechtelijk contract zou vallen », en de rechterlijke beslissingen om volgens artikel 97 van de Grondwet wettelijk gemotiveerd te zijn al de door de partijen in regelmatig neergelegde conclusies ingeroepen middelen en excepties moeten beantwoorden :

Wat betreft het eerste onderdeel :

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering er toe strekte vergoeding te bekomen van de schade, welke op de plaats van bestemming aan de vervoerde koopwaar werd vastgesteld;

Overwegende dat het arrest de perken van de aldus ingestelde vordering niet te buiten gaat door te beslissen dat eerste verweerster, ingevolge de regelen van het commissiecontract, bij het verhalen van bedoelde schade op degenen met wie zij het vervoer had afgesloten, haar commissiegevers niet kenbaar diende te maken en dat aanlegster en tweede verweerster zich over de eenzijdigheid van die committenten te onpas bekommerden;

Wat betreft het tweede onderdeel :

Overwegende dat het arrest, na de in het antwoord op het eerste onderdeel vermelde beschouwingen, geen nader antwoord meer diende te verstrekken op de in het tweede onderdeel aangehaalde conclusies, welke ingevolge die beschouwingen niets meer konden afdoen;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 17 oktober 1963.

Voorzitter : M. Declaire.

Raadsheren : M. Coyette en Mevr. Ciselet.

Substituut-auditeur-generaal : M. Vander Stichele.

Onderwijs. — Tuchtregeling. — Beroep bij de Raad van Beroep. — Rechtspleging. — Termijnen. — Aanvang.

De briefwisseling die gevoerd werd tussen verzoekster, die als onderwijzeres bij tuchtmaatregel is overgeplaatst, en het departement van Nationale Opvoeding en Cultuur, en die er toe strekte beroep tegen deze straf bij de raad van beroep van het Ministerie aan te tekenen, stuit de termijn van beroep voor de Raad van State niet.

Ramaekers t/ Belgische Staat (Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur).

Arrest nr. 10.215.

Overwegende dat verzoekster, onderwijzeres aan het koninklijk atheneum te Sint-Jans-Molenbeek, bij tucht-maatregel is overgeplaatst; dat die straf haar is opgelegd bij koninklijk besluit van 2 maart 1962; dat dit koninklijk besluit haar op 19 maart 1962 ter kennis is gebracht zoals blijkt uit een brief van verzoekster van 27 maart 1962 aan de secretaris-generaal van het departement, waarin zij verklaart bij de raad van beroep van het ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur beroep tegen die straf in te stellen; dat de tussen verzoekster en het ministerie gewisselde brieven de termijn van beroep voor de Raad van State niet hebben kunnen stuiten, welke termijn begon te lopen toen verzoekster kennis kreeg van de bestreden handeling; dat het op 20 juni 1962 ingesteld beroep niet ontvankelijk is,

Besluit :

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 17 december 1963.

Voorzitter : M. Van den Abeele.

Raadsheren : MM. Morel de Westgaver en Noest.

Adv. Gen. : M. De Geest.

Advocaten : Mrs. H. Delobel en M. Vaes.

Schadevergoeding. — Geneesheer. — Bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid. — Vergoeding ex aequo et bono. — Bepaling der schade wegens overlijden van echtgenote. — Intresten.

De schadevergoeding, die toegekend wordt aan het slachtoffer van een ongeval wegens de opgelopen letsels en de tijdelijke volledige en de blijvende gedeeltelijke werkonbekwaamheid, dient volledig te zijn, maar mag geen aanleiding zijn tot enige verrijking.

Wanneer een geneesheer een blijvende werkonbekwaamheid ondergaat van 40 %, doch hij regelmatig zijn cliënteel kan behandelen, al is het dan met meer inspanning en grotere moeilijkheden, kan de schade-loosstelling niet geraamd worden op basis van de beroepsinkomsten, waarvan de geneesheer in feite niet beroofd werd, doch dient zij ex aequo et bono bepaald.

Deze vergoeding kan billijk vastgesteld worden op 1.500.000 F.

De morele schade, geleden door het overlijden van de echtgenote, die te zorgen had voor de opvoeding van vier kleine kinderen, doch die tevens haar echtgenoot, plattelandsdokter, behulpzaam was in zijn administratief werk en in de uitbating van zijn apotheek, kan op 300.000 F vastgesteld worden.

Wanneer de burgerlijke partij gedurende drie jaar wacht om haar vordering tot het bekomen van vergoeding voor de rechtbank door te drijven dienen haar voor deze verlopen periode geen intresten toegekend op het bedrag der schadevergoeding.

De Muelenaere t / Cloet.

Verweerder stond terecht om te Staden ou 4 februari 1958 onvrijwillig slagen of verwondingen veroorzaakt te hebben aan De Muelenaere.

Op strafrechtelijk gebied werd de zaak beslecht.

Op burgerlijk gebied :

Verweerder werd verwezen om te betalen aan de B.P. : a) in eigen naam de som van 295.570 F; b) als vader-voogd over zijn minderjarige kinderen 200.000 F; c) in eigen naam en als vader-voogd, ex haerede 55.000 F; al deze sommen vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 4 februari 1958 tot 4 september 1958 datum der stelling, van dan af de gerechtelijke intresten en de kosten.

Ten provisionele titel de som van 250.000 F met de vergoedende intresten vanaf 4 februari 1958.

Dr. Hacquaert, geneesheer te Gent, werd aangesteld als deskundige met een bepaalde opdracht, bij vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Ieper dd. 5 febr. 1959.

Bij arrest van het Hof van beroep te Gent dd. 29 juni 1959 werd het vonnis bevestigd.

Na het deskundig onderzoek werd de zaak hernomen.

Verweerder Cloet werd verwezen om te betalen aan de burgerlijke partij de som van 1.971.410 F, te vermeerderen met de vergoedende intresten vanaf 4 februari 1958, en de gerechtelijke intresten vanaf 4 september 1958 voor het bedrag van 971.410 F en de gerechtelijke intresten op het bedrag van 1.000.000 F toegekend wegens blijvende werkonbekwaamheid, vanaf 16 maart 1959 en de kosten.

Overwegende dat bij beslissing, die kracht van gewijsde heeft verkregen, Cloet verantwoordelijk werd verklaard voor de gevolgen van het ongeval van 4 februari 1958;

Overwegende dat de vergoeding gevorderd voor de geneeskundige kosten, zij 21.410 F, tot geen betwisting aanleiding gaf en dient toegekend te worden; dat ook niet ernstig kan betwist worden dat, buiten het verzorgen van de kinderen, de vrouw van een dokter haar echtgenoot bijstaat in menigvuldige aangelegenheden bijkomstig aan het uitoefenen van de geneeskunde, zoals het houden van de boekhouding en ander administratief werk, het opnemen van telefonische mededelingen en van afspraken enz. en ter zaak het helpen van haar man in de apotheek, welke De Muelenaere tot nog toe gerechtigd is te houden;

Overwegende derhalve dat de eerste rechter de stofelijke schade, voortspuitende uit het overlijden van Mevrouw De Muelenaere, oordeelkundig op 300.000 F heeft geraamd;

Overwegende dat, in verband met de tijdelijke en de bestendige werkonbekwaamheid, geen omstandig verslag ingediend werd met betrekking op de verwondingen opgelopen door dokter De Muelenaere, noch aangaande de heelkundige bewerkingen die hij onderging, noch betreffende de tijd die hij in de kliniek verbleef; dat de twee aangestelde geneesheren, zonder meer uitleg, besluiten, dat dokter De Muelenaere aangeast is door 40 % bestendige werkonbekwaamheid, na volledig werkonbekwaam te zijn geweest van 4 februari tot 15 november 1958, en aan 75 % van 16 november 1958 tot 15 maart 1959, en dat hij zijn activiteit eerst hernomen heeft in de loop van het tweede semester van 1959;

Overwegende dat Cloet aanvoert dat de burgerlijke partij in weerwil van haar onbekwaamheid, welke theoretisch zou zijn, haar beroep verder uitoefent en dezelfde inkomsten verwezenlijkt;

Overwegende dat de burgerlijke partij thans voor het Hof de door de verweerder gevraagde aangiften in de beroepsinkomsten voorlegt voor de dienstjaren 1956 tot en met 1962; dat bij het nazien der cijfers blijkt dat De Muelenaere, niettegenstaande hij zijn beroep niet kon uitoefenen van 4 februari 1958 tot 16 maart

1959, datum van de consolidatie, ten gevolge van de opgelopen letselen geen verlies in zijn inkomen geleden heeft tenzij mogelijk voor de inkomsten van het jaar 1962, waarover de controleur der belastingen de aangifte nog niet onderzocht of aanvaard heeft;

Overwegende dat de door partijen aangestelde geneesheren aanstippen in hun verslag dat in de loop van het tweede semester 1959, dokter De Muelenaere «alleen» zijn activiteit hernomen heeft, wat aantoonst dat, gedurende het tijdperk dat hij geen activiteit kon uitoefenen, een collega hem verving en sedert 16 maart 1959 hem bijstond; dat, in de praktijk, een dokter, die een collega bijstaat of vervangt, zich vergenoegt met een deel van het aangerekend honorarium, wat ter zaak zonder de minste twijfel gebeurde, gezien niet geloofwaardig wordt dat de plaatsvervangende dokter de schoonbroeder was van de burgerlijke partij;

dat het overigens zonderling voorkomt dat dokter De Muelenaere, die nochtans aanspraak maakt op zeer hoge bedragen en ondanks het verslag van de geneesheren de 4 juni 1960 neergelegd werd, zijn eis maar indiende bij besluiten dd. 31 januari 1962, doch neergelegd ter terechtzitting van de eerste rechter de 22 november 1962; dat hij in deze besluiten de schade, welke hij beweert geleden te hebben naar aanleiding van de tijdelijke en de bestendige onbekwaamheid, berekent alsof hij schade leed in zijn inkomsten omthans vóór het Hof aan te voeren dat hij geen vergoeding vordert hoofdens verlies van inkomen, doch wegens materiële schade voortspruitende uit de vermindering van werkcapaciteit;

Dat evenwel uit de bescheiden enquête verricht door toedoen van de verzekeringsmaatschappij blijkt dat hij bekwaam is al de beroepsbezigheden van een dokter uit te oefenen, wat overigens zijn bevestiging vindt in de gedane aangiften in de beroepsinkomsten;

Overwegende dat, indien Cloet gehouden is tot volledig herstel van de veroorzaakte schade, de burgerlijke partij anderzijds in het ongeval geen reden tot verrijking mag vinden;

Overwegende dat de aangestelde geneesheren de graad van onbekwaamheid voor elk der weerhouden letselen bepaald hebben en dat dienaangaande het niet zonder nut is de verwondingen opgelopen door dokter De Muelenaere na te gaan;

dat uit het eerste doktersakkest (st. 17) blijkt dat patiënt opgenomen werd in shocktoestand en o.a. een fractuur van linker-bovenarm, rechterpols en en verscheidene ribben vertoonde;

dat uit een getuigschrift afgeleverd de 30 maart 1958 door dokter Van Hooren het bestaan dezer fracturen wordt bevestigd, meer een fractuur van neuskraakbeen, 2 tanden afgebroken, diffuse kneuzingen en wonden in het aangezicht, bloedstorting in beide pleuraholten, stelectase van rechteronderkwab, zware dyspnoe met cyanose en bloedfluimen, verlamming van de linker-radialiszenuw, fractuur van linkerpink en haematomen aan beide onderbenen;

Overwegende dat de aangestelde geneesheren de verwondingen niet beschrijven, doch alleen de onbekwaamheid bepalen, zijnde 15 % wegens paresie van radiale zenuw linker-bovenlidmaat, 10 % wegens ademhalingsinsufficiëntie en 15 % wegens postcommotionele stoornissen en beschadigingen aan het gebit; dat daaruit volgt dat, hoe zwaar ook de verwondingen zijn geweest en hoe hoog de graad van bestendige werk- onbekwaamheid, de behouden sekwellen hem toelaten als voorheen zijn werkzaamheden te verrichten en dat dus de onbekwaamheid vooral theoretisch is;

dat anderzijds evenwel niet kan geloofwaardig worden

dat ten gevolge van deze sekwellen dokter De Muelenaere een vermindering van werkcapaciteit ondergaat, meer last heeft bij het uitoefenen van zijn werkzaamheden, deze met een grotere krachtingspanning verricht en wellicht vroeger dan een ander geneesheer op rust zal gaan; dat nochtans uit geen enkele bescheiden blijkt dat deze sekwellen hem zullen beletten de geneeskunde uit te oefenen zowel in zijn cabinet als ten huize bij de zieken; dat dientengevolge de aan de burgerlijke partij toe te kennen schadeloosstelling, zowel voor de tijdelijke als voor de bestendige werk- onbekwaamheid, niet kan geraamd worden op basis van beroepsinkomsten waarvan hij nooit beroofd werd, doch ex aequo et bono dient bepaald;

Dat, naar het oordeel van het Hof, de vergoeding wegens de tijdelijke werkonbekwaamheid dient bepaald te worden op 350.000 frank en deze voor de bestendige onbekwaamheid op 1.500.000 frank;

Overwegende, wat de morele schade betreft, dat het bondig verslag van de aangestelde geneesheren geen melding maakt van de verwondingen, noch van de ondergane heelkundige bewerkingen, noch van de tijd die dokter De Muelenaere in de kliniek verbleef; dat uit de bevindingen gedaan de 24 februari 1958 door de Rijkswachters blijkt dat zij, bij hun bezoek in de kliniek, vastgesteld hebben dat beide armen van de dokter in het gips waren; dat, bij zijn verschijning vóór de onderzoeksrechter op 7 mei 1958, hij het P.V. normaal heeft getekend; dat hij de 16 maart 1959 zijn werkzaamheden hervat heeft, aangetast blijvende door een bestendige werkonbekwaamheid, waarvoor hij, zoals hierboven aangehaald, vergoed werd; dat derhalve de vergoeding wegens morele schade dient bepaald te worden op 250.000 F;

Dat met recht en reden de eerste rechter besliste dat de intresten op het bedrag toegekend voor de bestendige werkonbekwaamheid verschuldigd zijn vanaf 16 maart 1959;

Dat dientengevolge aan de burgerlijke partij toekomt $21.410 + 300.000 + 350.000 + 1.500.000 + 250.000 = 2.421.410$ frank, min de gestorte provisie van 250.000 F, blijft 2.171.410 F;

Om deze redenen,

Gelet op art. 24 der wet van 15 juni 1935, 211 WBSV, alle wetsbepalingen door de Voorzitter aangeduid;

Het Hof, wijzende op tegenspraak,

Ontvangt de beroepen en erover beslissend:

Bevestigt het beroepen vonnis, mits deze enkele wijziging dat Cloet veroordeeld wordt tot de betaling aan de burgerlijke partij van de som van 2.171.410 F, met op 671.410 F de vergoedende intresten vanaf 4 februari 1958, datum van het ongeval, en de gerechtelijke intresten vanaf 4 september 1958, datum der burgerlijke partijstelling, en op 1.500.000 F de gerechtelijke intresten vanaf 16 maart 1959;

Verwerpt het overige van de eis als ongegrond en verwijst Cloet in de kosten van beroep gevallen aan de zijde van de burgerlijke partij.

NOOT: Het vonnis der Burgerlijke Rechtbank te Ieper dat door tegenwoordig arrest grotendeels wordt bekrachtigd, wordt eveneens in dit nummer gepubliceerd.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BURGERLIJKE RECHTBANK TE IEPER

25 april 1963.

Voorzitter : M. F. Verfaillie.

Rechters : MM. L. Verbeke en L. Vernimmen.

O.M. : M. A. Duyck.

Advocaten : Mrs. Henri Delobel en Marc Vaes.

Schadevergoeding. — Geneesheer. — Bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid. — Vergoeding ex aequo et bono. — Bepaling der schade wegens overlijden van echtgenote. — Intresten.

Wanneer het uit een geneeskundige expertise blijkt dat een geneesheer aangetast is door een bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid van 40 % en het van een andere kant vaststaat dat in feite deze geneesheer voortgaat zijn cliënten regelmatig te behandelen, mag de schadevergoeding, die hem toekomt, niet vastgesteld worden op de fiscaal aangegeven beroepsinkomsten, doch dient deze in billijkheid te worden bepaald op grond van de beschouwing dat deze geneesheer zijn werk met meer moeite zal verrichten en dat hij gedwongen zal zijn op een vroegere ouderdom op rust te gaan.

De vergoeding, die hiervoor in aanmerking komt, kan in billijkheid vastgesteld worden op 1.000.000 F.

De morele schade, geleden door het overlijden van de echtgenote, die te zorgen had voor de opvoeding van vier kleine kinderen, doch die tevens haar echtgenoot, plattelandsdokter, behulpzaam was in zijn administratief werk en in de uitbating van zijn apoteek, kan op 300.000 F vastgesteld worden.

Wanneer de burgerlijke partij gedurende drie jaar wacht om haar vordering tot het bekomen van vergoeding voor de rechtbank door te drijven dienen haar voor deze verlopen periode geen intresten toegekend op het bedrag der schadevergoeding.

De Muelenaere t/ Cloet.

Gezien het vonnis dezer Rechtbank en Kamer in date van 5 februari 1959, geregistreerd te Ieper, Registratie en Domeinen II, 8 bladen, geen verzendingen, de 5 maart 1959, deel 42, blad 8, vak 21, ontvangen : 17.253 frank. De Ontvanger get. V. De Nauw;

Gezien het arrest van het Hof van Beroep te Gent dd. 29 juni 1959, waarbij het eerste, hiervorenvermeld vonnis, op strafrechtelijk gebied evenals op burgerlijk gebied bevestigd werd;

Dat aldus verweerder, zijnde de oorspronkelijke beklaagde, aansprakelijk werd verklaard voor de gevolgen van het ongeval overkomen aan eiser — zijnde oorspronkelijke burgerlijke partij — te Staden, op 4e februari 1958;

Overwegende dat partijen het eens zijn geweest om het deskundig onderzoek, bevolen door de Rechtbank en het Hof van Beroep, te vervangen door één onderzoek gedaan door de behandelende geneesheer van de burgerlijke partij, en Dr. Nizet, aangesteld door de verzekeringsmaatschappij van verweerder;

Overwegende dat deze dokters besloten hebben tot de volgende werkonbekwaamheid :

- volledige van 4/2/1958 tot 15/11/1958;
- 75 procent van 16/11/1958 tot 16/3/1959;
- bestendig 40 % vanaf 16 maart 1959, datum der consolidatie;

Overwegende dat de bestendige werkonbekwaamheid als volgt is samengesteld :

- 15 % wegens paralyse van de radiale zenuw, linker bovenste lidmaat,
- 10 % wegens ademingsinsufficiëntie waarvan de oorzaak uit verschillende factoren bestaat,
- 15 % wegens postcommotionale stoornissen en de beschadigingen aan het gebit;

Overwegende dat die besluiten van de deskundigen, door partijen aangesteld, door de Rechtbank aangenomen kunnen worden;

Overwegende dat er tussen de fout, gepleegd door verweerder en de volgende schade, geleden door eiser, een verband bestaat dat het karakter van noodwendigheid vertoont;

I. Geneeskundige kosten :

Overwegende dat de volgende geneeskundige kosten nog gedaan werden door eiser na het indienen van de vroegere vordering, die niet begrepen zijn in deze reeds toegekend door voormeld vonnis en arrest; dat deze kosten niet betwist worden en ook verrechtvaardigd voorkomen aan de hand van passende bewijsstukken; dat zij aldus kunnen toegekend worden, hetzij voor :

— Dr. Vandooren, samen	19.300 F
— Dr. Pannier	650 F
— Dr. Devriendt	200 F
— Kliniek Roeselare, radiografie	1.260 F

Samen : 21.410 F

II. Werkonbekwaamheid :**— Tijdelijke werkonbekwaamheid :**

Overwegende dat eiser slechts de aanslagen van de laatste twee jaren vóór het ongeval (nl. 1956-1957) en ingediend na het ongeval, voorlegt, zodat de Rechtbank niet in de mogelijkheid verkeert, de schade te bepalen op grond van het gemiddelde inkomen van eiser gedurende de laatste vijf of minstens gedurende de laatste drie jaren vóór het ongeval;

Dat bij gebrek aan nadere gegevens hieromtrent het billijk voorkomt het basisverlies ex aequo et bono te bepalen;

Dat dit in billijkheid kan geraamd worden op 50.000 F per maand, zodat uit hoofde van tijdelijke werkonbekwaamheid aan eiser toekomt :

— 100 % van 4/2/1958 tot 15/11/1958, hetzij 8 maand à 50.000 F	400.000 F
— 75 % van 16/11/1958 tot 16/3/1959, hetzij 5 maand à 50.000 F per maand of 50.000 F × 75 × 4	150.000 F
100	
Samen :	550.000 F

— Bestendige werkonbekwaamheid :

Overwegende dat eiser zijn bedrijfsschade uitrekenende op 40 procent van de brutoinkomsten van de laatste twee jaren vóór het ongeval, tot 70 jaar;

Dat, gekapitaliseerd aan 4,50 %, aldus een bedrag van 7.454.059 F gevorderd wordt;

Overwegende dat uit het verslag van Dr. Vandooren en Dr. Nizet blijkt dat eiser zijn activiteit hernomen heeft in de loop van de tweede semester 1959; dat uit een onderzoek door verweerder ingesteld en waarvan de besluiten door de burgerlijke partij niet worden betwist, tevens blijkt dat eiser op woensdag, 31 januari 1962 en op zaterdag, 17 februari 1962, 's morgens onophoudend zijn cliënteel ontving en 's namiddags tot na 17.15 uur zijn cliënteel bezocht;

Overwegende dat eiser aangemaand werd de taxatie van de belastingen voor te leggen voor de jaren 1959-1960 en 1961, ten einde na te gaan of de beroepsinkomsten van eiser sedert de consolidatie ingevolge het ongeval verminderden; dat eiser op deze aanmaning niet heeft willen ingaan;

Overwegende dat uit dit alles blijkt dat, gezien eiser zijn vrij beroep als geneesheer verder uitoefent, de bestendige werkonbekwaamheid van 40 procent een theoretische invaliditeit is, zonder corresponderende terugslap op het inkomen van het slachtoffer;

Dat echter kan aangenomen worden dat eiser zijn werk met meer last zal dienen te verrichten ingevolge de opgelopen letsels en dat, wanneer eiser een zekere ouderdom zal bereikt hebben, de gevolgen van het ongeval een zekere invloed zullen hebben op zijn bedrijvigheid;

Dat, rekening houdende met al deze elementen, het stoffelijk nadeel hieruit voortspruitende, niet mathematisch kan berekend worden en aldus in billijkheid dient te worden bepaald, en kan geraamd worden op 1.000.000 frank;

III. Stoffelijke schade spruitende uit het overlijden van de echtgenote van eiser, *Mevrouw de Muelenaere* :

1) Bediende :

Overwegende dat aangenomen kan worden dat de vrouw van een plattelandsdokter, die gerechtigd is een depot van geneesmiddelen te houden, zich in zekere mate bezighoudt met de apothekerij en het administratief werk van de dokter;

Dat, gezien er terzake vier kleine kinderen waren, het anderzijds duidelijk is dat mevrouw De Muelenaere zich grotendeels met de opvoeding van haar kinderen moest inlaten, zodat de schade van eiser, spruitend uit het verlies van zijn echtgenote die hem in zekere mate bijstond, ex aequo et bono dient bepaald en kan geraamd worden op 300.000 F;

2) Gouvernante :

Overwegende dat eiser tot op heden geen gouvernante in zijn dienst genomen heeft; dat evenmin bezwen voorkomt dat hij een gouvernante in de toekomst zal behoeven;

Dat aldus deze post als ongegrond voorkomt en dient afgewezen;

IV. Morele schade :

Overwegende dat, rekening houdende met de zeer erge verwondingen door eiser opgelopen, de lange geneeskundige behandeling en de tijdelijke werkonbekwaamheid en met de belangrijkste bestendige werkonbekwaamheid, er uit hoofde van morele schade in billijkheid kan toegekend worden de som van 350.000 F;

V. Recapitulatie :

Overwegende dat aan eiser aldus toekomt :

— voor geneeskundige kosten	21.410 F
— voor tijdelijke werkonbekwaamheid	550.000 F
— voor blijvende werkonbekwaamheid	1.000.000 F
— voor bediende	300.000 F
— voor zedelijke schade	350.000 F

Samen : 2.221.410 F

waarvan dient afgetrokken te worden de som van 250.000 F provisie, zodat blijft te vergoeden de som van 1.971.410 frank;

VI. Intresten :

Overwegende dat de burgerlijke partij drie jaar gewacht heeft vooraleer de zaak opnieuw aanhangig te maken; dat het aldus billijk voorkomt de intresten slechts toe te kennen voor de vergoedingen spruitende uit de blijvende werkonbekwaamheid, namelijk op de som van 1.000.000 frank, vanaf de heling, namelijk op 16 maart 1959;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Rechtsdoende op tegenspraak, gelet op artikels 2, 11, 12, 14, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 40, 41 68 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, artikel 1382 Burgerlijke Wetboek;

Alle verdere of tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpende;

Gehoord ter openbare terechtzitting de heer R. De wulf, Substituut-Procureur des Konings, in zijn advies in de Nederlandse taal;

Veroordeelt verweerder Cloet Roland om te betalen aan eiser Dr. De Muelenaere Polydore, de som van 1.971.410 frank, te vermeerderen met de vergoedende intresten vanaf de datum van het ongeval, zijnde 4 februari 1958 tot aan de datum der aanstelling als burgerlijke partij, zijnde 4 september 1958 voor het bedrag van 971.410 frank en meer de gerechtelijke intresten op dit bedrag vanaf deze laatste datum, en op het bedrag van 1.000.000 frank toegekend wegens blijvende werkonbekwaamheid, vanaf 16 maart 1959;

Verwijst verweerder verder tot de kosten van aanstelling der burgerlijke partij;

Ontzegt het meer gevorderde als ongegrond;

NOOT : Het arrest van het Hof van Beroep in datum van 17 december 1963, dat tegenwoordig vonnis grotendeels bevestigt, wordt eveneens in dit nummer gepubliceerd.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TONGEREN

4 december 1963.

Alleenzettelend rechter : M. Schiepers.

O.M. : M. J. Bouquet.

Advokaat : Mr. E. Jageneau.

Verzet in strafzaken. — Opdracht verzet aan te tekenen. — Advokaat.

Het verzet aangetekend tegen een vonnis bij verstek door de advokaat van een verzekeringsmaatschappij, zonder rechtstreekse opdracht van de bij verstek veroordeelde, is niet ontvankelijk.

Art. 203bis van het Wetboek van Strafvordering, dat bepaalt dat een geldig beroep tegen een vonnis kan aangetekend worden door een advokaat, drager der stukken, veronderstelt vanzelfsprekend dat deze advokaat handelt ingevolge rechtstreekse opdracht hem gegeven door de betrokken partij.

Wanneer een verzekeringspolis aan de verzekeringsmaatschappij het recht geeft een voorziening in te stellen tegen een vonnis in naam van de verzekerde kan zulks in geen geval geschieden buiten diens medeweten.

Ingevolge art. 9 der wet van 1 juli 1956 is een vonnis, uitgesproken betreffende een schadegeval

veroorzaakt door een motorvoertuig, slechts tegenstelbaar aan de verzekeraar, wanneer deze laatste hetzij in het geding is tussengekomen, hetzij de feitelijke leiding van het proces heeft genomen. Dienengevolge is de verzekeringsmaatschappij, wanneer zij noch tussengekomen is, noch de feitelijke leiding van het geding heeft opgenomen, niet ontvankelijk in een procedure van verzet tegen bedoeld vonnis.

O.M. en D'Angelo t/ Verstegen.

Gezien de akte van verzet dd. 18 oktober 1963 betekend zowel aan de heer Procureur des Konings als aan de burgerlijke partij D'Angelo Giovanni;

Overwegende dat ter zitting van 6 en 13 november 1963, Mr. Franssen, Alfred, advocaat te Tongeren, namens betichte verscheen en besluiten nam, de betichte Verstegen persoonlijk niet aanwezig zijnde;

Overwegende dat uit de genomen besluiten blijkt dat betichte vermoedelijk in het buitenland verblijft en hij in ieder geval geen opdracht gegeven heeft tot het aantekenen van verzet, noch aan de deurwaarder, noch aan Mr. Franssen, noch aan zijn verzekeringsmaatschappij;

Dat het derhalve vaststaat dat in casu het verzet aangetekend werd op verzoek van Mr. Franssen, dewelke verklaart gehandeld te hebben in opdracht van de verzekeraar van betichte en zich beroept enerzijds op de bepaling van art. 203 bis Wetboek van Strafvordering, en anderzijds op art. 20 en 22 van het door betichte onderschreven verzekeringscontract;

Overwegende dat indien art. 203 bis Wetb. van Strafvordering inderdaad bepaalt dat geldig verhaal kan aangetekend worden door een advocaat, drager der stukken, dit artikel vanzelfsprekend veronderstelt dat deze advocaat handelt ingevolge opdracht hem gegeven door de betrokken partij, hetgeen in casu niet het geval is zoals de ter zitting genomen besluiten duidelijk uitwijzen;

Overwegende dat art. 20 en 22 van het door betichte onderschreven verzekeringscontract bepalen dat wanneer tegen de verzekerde een burgerlijke actie wordt

ingesteld, de maatschappij de leiding van het geding neemt en zij op burgerlijk gebied haar verzekerde kan verplichten beroep in te slaan;

Dat van de ene kant artikel 22 der polis alleen spreekt van het aantekenen van beroep en van de andere kant voormelde bepalingen van het verzekeringscontract in geen geval aan de maatschappij het recht geven een verhaal in te stellen in naam van de verzekerde buiten diens medeweten;

Overwegende dat tenslotte de bepalingen van artikelen 20 en 22 der polis in verband moeten gebracht worden met deze van art. 9 der wet van 1 juli 1956, waarbij bepaald wordt dat een vonnis uitgesproken betreffende een schadegeval veroorzaakt door een motorvoertuig, slechts tegenstelbaar is aan de verzekeraar, wanneer deze laatste, hetzij in het geding is tussengekomen, hetzij de feitelijke leiding van het proces heeft genomen;

Overwegende dat in casu bij de vroegere behandeling der zaak, de verzekeringsmaatschappij noch tussengekomen is, noch de feitelijke leiding van het geding opnam en zij derhalve volledig vreemd is aan het vonnis van 2 oktober 1963, waartegen thans verzet werd aangetekend;

Overwegende dat het ingestelde verzet derhalve niet ontvankelijk is, als gedaan zijnde niet ten verzoeken van betichte Verstegen, maar enkel en alleen op verzoek van de verzekeraar die hiertoe niet gerechtigd was.

Gezien de hiernavolgende artikelen door de heer voorzitter ter zitting aangeduid:

Wetboek van rechtspleging in strafzaken artt. 194, 187, 188; Wet van 15 juni 1935: art. 11, 12, 14, 23, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 41;

Om deze redenen:

De Rechtbank, statuerende bij verstek;

Verklaart het verzet zoals het ingesteld werd niet ontvankelijk.

Legt de kosten van dit verzet ten laste van de verzetdoende partij.

KRONIEK VAN EUROPEES RECHT

(verzorgd door medewerkers van het Studiecentrum voor Buitenlands recht en rechtsvergelijking te Leuven)

Het E.E.G. - recht (I)

Een der meest essentiële kenmerken waardoor de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen zich onderscheiden van een klassieke volkenrechtelijke overeenkomst bestaat hierin dat de Lid-Staten de verbintenissen hebben aangegaan zich te zullen onderwerpen aan reglementeringen, die slechts naderhand, in functie tevens van de evolutie der omstandigheden, zullen uitgewerkt worden door of op initiatief van een onafhankelijk gemeenschapsorgaan.

In het raam van de Europese Economische Gemeenschap wordt deze wet-gevende taak ter uitvoering van de Verdragsbepalingen in hoofdzaak opgedragen aan de Raad van Ministers (art. 145, E.E.G.-Verdrag) en in secundaire orde aan de Commissie (art. 155, E.E.G.-Verdrag).

Als juridische instrumenten voor de vervulling van deze taak kunnen de Raad en de Commissie aanwenden:

a) verordeningen; b) richtlijnen; c) beschikkingen; d) aanbevelingen en adviezen.

Verordeningen hebben een algemene strekking; zij zijn verbindend in al hun onderdelen en rechtstreeks toepasselijk in elke Lid-Staat. *Richtlijnen* zijn slechts verbindend ten aanzien van het te bereiken resultaat; de nationale instanties behouden hierbij de bevoegdheid vorm en middelen te kiezen. *Beschikkingen* — algemene of individuele — zijn verbindend in al hun onderdelen voor diegenen tot wie ze uitdrukkelijk gericht zijn. *Aanbevelingen* en *adviezen* zijn niet verbindend.

Overeenkomstig art. 190 E.E.G.-Verdrag moeten de verordeningen, richtlijnen en beschikkingen gemotiveerd zijn en verwijzen naar de voorstellen of adviezen welke krachtens het Verdrag gevraagd moeten worden.

De verordeningen worden bekendgemaakt in het Publikatieblad van de Gemeenschap, aldus art. 191 E.E.G.-Verdrag. Bij een besluit van 15 september 1958 werd het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschap*

pen ingesteld als Publikatieblad van de E.E.G. in de zin van art. 191 E.E.G.-Verdrag (en tevens als Publikatieblad van de E.G.A. in de zin van art. 163 E.G.A.-Verdrag) (*Publ. Eur. Gem.*, 6 oktober 1958, p. 390/58 en 419/58).

In deze rubriek wordt vooreerst een systematisch overzicht geschetst van de *E.E.G.-wetgeving welke tussen 1 januari 1958 en 31 december 1963 tot stand gekomen is*.

* * *

A. — Interne organisatie van de instellingen van de E.E.G.

1. De Commissie.

Het *reglement van orde van de Commissie* van 9 januari 1963 (*Publ. Eur. Gem.*, 1963, p. 181/63), vastgesteld in uitvoering van art. 162 E.E.G.-Verdrag, bevestigt vooreerst het collegiale karakter van de Commissie. Het bevat verder nauwkeurige bepalingen nopens de besluitvorming van de Commissie, de inrichting van de administratieve diensten van de Commissie, alsmede betreffende plaatsvervangende en delegatie.

In bijlage wordt de huidige organisatie van de Commissie van de E.E.G. en haar administratieve diensten aangetoond.

In uitvoering van art. 154 E.E.G.-Verdrag wordt door verordening nr. 63 van de Raad van 18 december 1961 (*Publ. Eur. Gem.*, 19 juni 1962, p. 1724/62) de *geldelijke regeling* (wedden, vergoedingen en pensioenen) voor de leden van de Commissie vastgesteld.

Het *statuut van de ambtenaren van de E.E.G.* (en de E.G.A.) en de *regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de E.E.G.* (en de E.G.A.) werd vastgesteld door verordening nr. 31 (E.E.G.) en 11 (E.G.A.) van 18 december 1961 (*Publ. Eur. Gem.*, 14 juni 1962, p. 1385/62).

Het statuut van de ambtenaren regelt volgende materies:

- algemene bepalingen (art. 1-10);
- rechten en verplichtingen van de ambtenaren (art. 11-26);
- loopbaan van de ambtenaar (art. 27-54);
- arbeidsvoorwaarden (art. 55-61);
- financiële en sociale bepalingen (art. 62-85);
- tuchtregeling (art. 86-89);
- verzoeken en beroep (art. 90-91);
- bijzondere bepalingen voor zekere ambtenaren van de E.G.A. (art. 92-101);
- overgangs- en slotbepalingen (art. 102-110);
- bijlagen.

In de regelingen betreffende andere personeelsleden van de E.E.G. en de E.G.A. worden de rechten en verplichtingen vastgesteld van: tijdelijke functionarissen; hulpfunctionarissen; plaatselijke functionarissen; bijzondere adviseurs en van de functionarissen verbonden aan een inrichting van het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek op het gebied van de Kernenergie (G.C.O.K.) der E.G.A.

Wijzigingen aan bedoeld statuut liggen vervat in verordeningen nrs. 17/63/EEG en 18/63/EEG van de Raad van 26 februari 1963 (*Publ. Eur. Gem.*, 6 maart 1963, p. 538/63). Verordening nr. 101/63/EEG van 30 juli 1963 bepaalt thans de *aanpassingscoëfficiënten* die op de bezoldiging en de pensioenen van de ambtenaren worden toegepast (*Publ. Eur. Gem.*, 31 augustus 1963, p. 2321/63).

Verordening nr. 32 (E.E.G.) en 12 (E.G.A.) van

18 december 1961 (*Publ. Eur. Gem.*, 14 juni 1962, p. 1461/62) stelt vast de *voorwaarden en wijze van heffing van de belasting ten bate van de Gemeenschap*. De ambtenaren en overige personeelsleden van de E.E.G. (en de E.G.A.) zijn inderdaad onderworpen aan een belasting ten bate van de Gemeenschap op de door haar betaalde salarissen, lonen en emolumenten, dit overeenkomstig art. 12 van het protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten. Het betreft hier een progressieve belasting, van 8 % tot ten hoogste 45 %. De door de Gemeenschap betaalde salarissen, lonen en emolumenten zijn vrijgesteld van alle nationale belastingen.

Verordening nr. 166 (E.E.G.) en 15 (E.G.A.) van de Raden van 18 december 1962 (*Publ. Eur. Gem.*, 29 dec. 1962, p. 2951/62) stelt de lijst vast van gezinsuitkeringen en toelagen en uitkeringen en toelagen van sociale aard, welke mogen afgetrokken worden van de belastbare grondslag die dient voor de berekening van de belasting ten bate van de Gemeenschappen.

Het *gebruik der talen* wordt geregeld door verordening nr. 1 (E.E.G. en E.G.A.) van 15 april 1958 (*Publ. Eur. Gem.*, 6 oktober 1958, p. 385/58 en 401/58). De vier talen van de Gemeenschappen zijn het Duits, Frans, Italiaans en Nederlands. Men weet trouwens dat de vier teksten van het E.E.G.-Verdrag gelijkelijk authentiek zijn (art. 248, E.E.G.-Verdrag).

2. De Raad.

Het «*voorlopig reglement van orde van de Raad*» werd in uitvoering van art. 151 E.E.G.-Verdrag vastgesteld op 15 april 1958. Gebruik makend van de mogelijkheid geboden door art. 151, tweede lid, E.E.G.-Verdrag, voorziet art. 16 van dit voorlopig reglement in de instelling van een Comité bestaande uit vertegenwoordigers van de Lid-Staten, dat de werkzaamheden van de Raad moet voorbereiden.

3. Het Europees Parlement.

Het *reglement van het Europese Parlement* werd, in uitvoering van art. 25 E.G.K.S.-Verdrag, art. 142 E.E.G.-Verdrag en art. 112 E.G.A.-Verdrag, voor het eerst vastgesteld tijdens de vergadering van 23 juni 1958 (*Publ. Eur. Gem.*, 26 juli 1958, p. 217/58). Het werd meermaals gewijzigd en laatstelijk gepubliceerd in het *Publ. Eur. Gem.* van 15 oktober 1962 (p. 2437/62).

Verordening nr. 2 (E.E.G. en E.G.A.) van 1 juli 1958 regelt de *vorm van het «laissez-passer»* dat aan de leden van het Europees Parlement afgegeven wordt overeenkomstig art. 6 van het Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten (*Publ. Eur. Parl.*, 6 oktober 1958, p. 387/58 en 403/58).

4. Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

Het *reglement voor de procesvoering* werd vastgelegd op 3 maart 1959 en bekend gemaakt in het *Publ. Eur. Gem.* van 21 maart 1959 (p. 349/59); het werd dezelfde dag van kracht. Een besluit houdende wijzigingen van 11 november 1959 werd bekend gemaakt in het *Publ. Eur. Gem.* van 18 januari 1960 (p. 13/60). In hetzelfde nummer werd het gehele reglement in de verbeterde tekst afgedrukt. Dit reglement omvat: algemene bepaling (art. 1); organisatie van het Hof (art. 2-36); procedure (art. 37-82); bijzondere procedures (art. 83-108); slotbepalingen. Als bijlagen zijn toegevoegd: een besluit betreffende de wettelijk erkende feestdagen en

een besluit betreffende de termijnen wegens afstand.
Een wijziging aan dit reglement werd aangebracht door een besluit van 19 juni 1962 betreffende de wettelijk erkende feestdagen (*Publ. Eur. Gem.*, 7 juli 1962, p. 1605/62).

Een *additioneel reglement* van 9 maart 1962 (*Publ. Eur. Gem.*, 5 mei 1962, p. 1113/62) regelt volgende materies: rogatoire commissies; toelating om kosteloos te procederen; aangifte van de schending van de eed door getuigen of deskundigen.

De *instructies voor de griffier* van 23 juni 1960 (*Publ. Eur. Gem.*, 18 november 1960, p. 1417/60), gewijzigd door een besluit van 6 april 1962 (*Publ. Eur. Gem.*, 5 mei 1962, p. 1115/62), regelen de taak van de griffie (art. 1-10), het register van de bij het Hof ingediende zaken (art. 11-16), het tarief van de griffie en van de justitiekosten (art. 17-22) en de publikaties van het Hof.

De arresten van het Hof worden in de vier talen gepubliceerd; in het Nederlands in: *Jurisprudentie van het Hof van Justitie*, uitgegeven door de zorgen van het Hof van Justitie zelf.

De *geldelijke regeling voor de leden van het Hof van Justitie* werd vastgesteld door verordening nr. 62 (E.E.G.) en 13 (E.G.A.) van 12 juni 1962 (*Publ. Eur. Gem.*, 19 juli 1962, p. 1713/62).

5. Het Economisch en Sociaal Comité.

Het *reglement van orde van het Economisch en Sociaal Comité* werd goedgekeurd in de zitting van de Raad van Ministers van 3 december 1958 en opgenomen in het *Publ. Eur. Gem.* van 18 april 1959, p. 493/59; een wijziging ervan werd opgenomen in het *Publ. Eur. Gem.*, 1961, p. 498/61.

(wordt vervolgd.)

L. P. SUETENS,
Aangesteld navorser N.F.W.O.,
Toegevoegd navorser I.C.V.R.

A P P E N D I X

A. - De Commissie

(Blijde Inkomstlaan, 23-27, Brussel 4, tel. 35.00.40).

Voorzitter: Walter Hallstein

Vice-Voorzitters: Sicco L. Mansholt, Robert Marjolin,
.....

Leden: Jean Rey, Hans von der Groeben, Lambert Schaus, Lionello Levi Sandri, Henri Rochereau.

Algemeen secretariaat van de Commissie:

Algemeen secretaris: Emile Noel; Adjunct algemeen secretaris: Axel Herbst.

Bureau van de Woordvoerder:

Woordvoerder: Beniamino Olivi.

B. - Samenstelling van de groepen en administratieve organisaties.

I. Buitenlandse betrekkingen

(Blijde Inkomstlaan, 23-27 Brussel 4; tel. 35.00.40)

a) Groep: Voorzitter: Jean Rey; Leden: Robert Marjolin en

b) Directoraat-Generaal I:

Directeur-Generaal Günter Seeliger.

Directoraat: Directeur:

A. Algemene zaken en betrekkingen

met internationale organisaties Theodorus Hijzen

B. Associaties met derde landen Robert Toulemon

C. Bilaterale betrekkingen Mattia di Martino

D. Handelspolitiek (onderhandelingen)

Wolfgang Ernst

E. Bijzondere opdrachten en

onderhandelingen Adolphe De Baerdemaeker

II. Economische en financiële zaken

(Aarlenstraat 80, Brussel 4; tel. 13.67.51)

a) Groep: Voorzitter: Robert Marjolin; Vice-voorzitter: H. von der Groeben.

Leden: Sicco L. Mansholt en Lionello Levi Sandri.

b) Directoraat-Generaal II:

Directeur-Generaal: Franco Bobba.

Directoraat:

Directeur:

A. Conjuncturele en nationaal-economische vraagstukken

Horst Steffe

B. Monetair vraagstukken

Leonhard Gleske

C. Structuur en economische ontwikkeling

Alain Praté

c) Secretaris van het Monetair

Comité: R. de Kergorlat.

III. Interne Markt (Aarlenstraat 80, en Wetstraat 89, Brussel 5; tel. 13.67.51).

a) Groep: Voorzitter:; Leden: Jean Rey en Lambert Schaus.

b) Directoraat-Generaal III:

Directeur-Generaal: Pierre Millet.

Directoraat:

Directeur:

A. Goederenverkeer

Vincenzo Fizzarotti

B. Doelnevraagstukken

Alexis Dubois

C. Recht van vestiging en diensten

Herbert Bruns

D. Industrie, ambacht en handel

Fernand Braun

IV. Concurrentie

(de Broquevillelaan 12, Brussel 15; tel. 71.00.90)

a) Groep: Voorzitter: Hans von der Groeben; Leden: Robert Marjolin en Jean Rey.

b) Directoraat-Generaal IV:

Directeur-Generaal: Pieter Verloren Van Themaat.

Directoraat:

Directeur:

A. Kartelafspraken en monopolies,

dumping, discriminaties door het

bedrijfsleven

Hermann Schumacher

en René Jaume

B. Harmonisatie van de wetgevingen

Jean Dieu

C. Fiscale vraagstukken

Pietro Nasini

D. Steunmaatregelen en discriminaties

door de Staten

Armand Saclé

V. Sociale Zaken

(Broekstraat 56, Brussel 1; tel. 18.81.00)

a) Groep: Voorzitter: Lionello Levi Sandri; Leden: Sicco L. Mansholt en Henri Rochereau.

b) Directoraat-Generaal V:

Directeur-Generaal: José D. Neirincx.

Directoraat:

Directeur:

A. Arbeid

Wilhelm Doerr

B. Werknemers

.....

C. Sociaal Fonds en Beroepsopleiding

Jacobus Van Dierendonck

D. Sociale Zekerheid en Sociale

Diensten

Jean-Jacques Ribas

V. *Landbouw*

(de Broquevillelaan 12, Brussel 15; tel. 71.00.90)

- a) Groep : Voorzitter : Sicco L. Mansholt; Leden : Hans von der Groeben, Lambert Schaus en Henri Rochereau.

- b) Directoraat-Generaal VI :
Directeur-Generaal : Louis Georges Rabot.
Adjunct Directeur-Generaal : Berend Heringa.

Directoraat : *Directeur :*

A. Algemene Zaken	Martin Meyer-Burckhardt
B. Ordening der markten van plantaardige produkten	Antonio Usai
C. Ordening der markten van dierlijke produkten	Guy Amiet
D. Ordening der markten van produkten van bijzondere teelten, visserij, bosbouw	Adolfo Pizzutti
E. Structuur van de landbouw	Roger Grooten
F. Landbouweconomie en -wetgeving	Hans-Broder Krohn

VII. *Vervoer*

(Kortenberglaan 13, Brussel 4; tel. 35.00.40)

- a) Groep : Voorzitter : Lambert Schaus; Leden : Henri Rochereau en

- b) Directoraat-Generaal VII :
Directeur-Generaal : Bruno Minoletti.

Directoraat : *Directeur :*

A. Organisatie van de vervoermarkt	Günter Krauss
B. Vervoerprijzen en -voorwaarden	Andreas Reinarz
C. Coördinatie van de investeringen en economische studies	Julien Noël-Mayer

VIII. *Ontwikkeling van landen overzee*

(Broekstraat 56, Brussel 1; tel. 18.81.00)

- a) Groep : Voorzitter : Henri Rochereau; Leden : Hans von der Groeben en Lionello Levi Sandri.

- b) Directoraat-Generaal VIII :
Directeur-Generaal : Heinrich Hendus.

Directoraat : *Directeur :*

A. Algemene Zaken	Jacobus Van der Lee
B. Ontwikkelingsstudies	
C. Europees Ontwikkelingsfonds	Jacques Ferrandi
D. Handelsverkeer	Giovanni Ugo

IX. *Algemeen Beheer*

(Kortenberglaan 13, Brussel 4; tel. 35.00.40)

- a) Groep : Voorzitter : Walter Hallstein; Leden : Sicco L. Mansholt, Robert Marjolin en

- b) Directoraat-Generaal IX :
Directeur-Generaal : Bernard Smulders.

Directoraat : *Directeur :*

A. Personeelszaken	Bernhard von Goeler
B. Begroting en financiën	Jozef van Gronsveld
C. Interne Zaken	Daniel Strasser

C. - *Gemeenschappelijke diensten van de Europese uitvoerende organen :*

1. Voorlichtingsdienst van de Europese Gemeenschappen (Wetstraat 244, Brussel).

Directeur : Jacques-René Rabier.

2. Juridische Dienst van de Europese uitvoerende organen (Belliardstraat 53, Brussel).

Directeuren-generaal :

Michel Gaudet (E.E.G.)
Robert Krawielicki (E.G.K.S.)
Théodor Vogelaar (E.G.A.)

3. Bureau voor de statistiek van de Europese Gemeenschappen (Tervurenlaan 188/A, Brussel 15; Hotel Star, Luxemburg).

BALIELEVEN**Conferentie der Jonge Balie te Mechelen****Voordracht van Z. Em. Kardinaal Suenens, Aartsbisschop van Mechelen-Brussel**

Het was vorige zaterdag, 1 februari, een hoogdag voor de Jonge Balie te Mechelen. Het bestuur had een vergadering ingericht, die gehouden werd in de Raadzaal van het Stadhuis, waar het woord zou gevoerd worden door Z. Em. Kardinaal Suenens, Aartsbisschop van Mechelen-Brussel, die als onderwerp had gekozen «Het leven van Zijne Heiligheid Paus Johannes XXIII».

Het sprak vanzelf dat zowel de hoge persoonlijkheid van de spreker als het belang van het behandelde onderwerp een uitgelezen publiek in de conferentiezaal had samengebracht. Naast hoge magistraten van het Hof van Cassatie, van het Hof van Beroep en van de verschillende rechtbanken, merkten wij er talrijke hoogwaardigheidsbekleders op uit de burgerlijke en militaire sector.

Wanneer de Kardinaal met de rijzige gestalte en het jeugdige voorkomen zijn intrede deed in de zaal, werd hij eerbiedig door de rechtstaande vergadering begroet. De voorzitter van de Conferentie, Mr. Verhavert, leidde de spreker in en sprak zijn oprechte dank uit omdat Zijne Eminentie er wel had willen in toestemmen het woord te voeren voor de Jonge Balie. Hij zegde hoezeer dit blijk van welwillendheid ten opzichte van de balie, door de advocaten op prijs werd gesteld en in uiterst gelukkige bewoordingen wees hij er op welke glans de figuur van Zijne Eminentie had verworven door zijn uiterst belangrijke deelname aan de werkzaamheden van het Vatikaans Concilie en door de vriendschap die hem werd toegedragen door Zijne Heiligheid de Paus, waarvan in de laatste tijd zoveel bliken bekend werden.

Zijne Eminentie nam dan het woord om op rustige en onderhoudende toon aan de vergadering interessante wetenswaardigheden te vertellen over de figuur van Paus Johannes XXIII. Hij heeft hem zeer goed gekend, is dikwijls met hem samengekomen en had met hem uitvoerige besprekingen. Aldus werd het hem mogelijk zeer persoonlijke herinneringen in het midden te brengen, die op de vergadering diepe indruk maakten. Hij wees er op hoe bij de overleden Paus het natuurlijke en het bovennatuurlijke tot een ideale synthese waren samengesmolten. Goedheid, welwillendheid en hartelijkheid als mens en heiligheid in de uitoefening van zijn Pontificaat waren bij hem zo innig tot eenheid vergroeid als dit slechts zelden voorkomt.

Bijzonder belangrijk was de rede door de menigvuldige eigenaardige anecdoten die de Kardinaal wist mede te delen en die op zo treffende wijze de bijzondere menselijke en geestelijke eigenschappen van Johannes XXIII belichtten.

In het tweede gedeelte van zijn rede sprak Kardinaal Suenens over het werk van Paus Johannes XXIII. Dan wanneer Hij bij zijn verkiezing werd beschouwd als overgangspaus en hij in het midden van de Kerk eerder een minder belangrijke rol gespeeld had, heeft hij gedurende de vijf jaren van zijn Pontificaat initiatieven genomen die van aard zijn om op de geschiedenis van de Katholieke Kerk de diepste invloed uit te oefenen. Het Concilie, dat zijn werk geweest is, heeft voor bedoeling de Kerk volledig aan te passen aan de vereisten van de tegenwoordige tijd, ten einde aldus de waarheden van het geloof des te zekerder te waarborgen.

Spreker weidde dan uit over de doeleinden die door het Concilie werden nagestreefd, beschreef met uiterst interessante details de werkwijze waarop de kerkvaders hun besprekingen houden, niet met de bedoeling om door stemmingen van meerderheid tegen minderheid een overwinning van de ene groep tegenover de andere te zien behalen, doch om door gestadig en rustig zoeken naar de beste oplossing te trachten een eenheid te verwezenlijken die voor alle verschillende nuances aanvaardbaar zou zijn.

Deze hoogstaande rede werd uitgesproken in een allersierlijkst Nederlands, op gemoedelijke toon en zij wist van het begin tot het einde onafgebroken de gespannen aandacht van de toehoorders te boeien.

Tot slot sprak Mr. Maerten, Stafhouder der Balie van Mechelen, enkele korte woorden om aan Zijne Eminentie de dank van de Balie te betuigen.

Na de vergadering werd door de Jonge Balie in de Zuilenzaal van het Stadhuis een receptie ingericht, waarop een keur van hoge persoonlijkheden aanwezig was en waarop, in gezelschap van de spreker, nog geruime tijd over de voordracht van gedachten werd gewisseld.

Het was een uitzonderlijk groot succes voor de Jonge Balie te Mechelen en het bestuur dient van harte gelukgewenst voor dit prachtig initiatief.

R. V.

MEDEDELINGEN

Leyden - Amsterdam - Columbia
Summer Program in American Law.
Leyden Session 1964

De Rechtsfaculteiten van de Universiteit te Leiden, van de Universiteit te Amsterdam en van de Columbia University te New York delen mede dat het tweede zomerprogramma voor de studie van Amerikaans recht zal plaats hebben in het lokaal der Rechtsfaculteit te Leiden «Gravensteen», van 29 juni tot 24 juli 1964. De studiecycclus die in 1963, jaar waarop hij voor de eerste maal plaats had, werd bijgewoond door 64 deelnemers van 12 verschillende landen, heeft de bedoeling een algemene inleiding te verstrekken tot de kennis van het Amerikaans rechtssysteem, terwijl bijzonder de klemtoon zal gelegd worden op de punten die van bijzonder belang zijn voor de Europese juristen.

De cursussen zullen gegeven worden door de hierna vermelde leden van de Columbia Law School Faculty: E. Allan Farnsworth, Walter Gellhorn, Willis L. M. Reese, Hans Smit, Michael I. Sovern, Telford Taylor.

Het onderwijs zal betrekking hebben op de hiernavol-

gende onderwerp: Inleiding tot het Amerikaans recht, het Grondwettelijk recht, de Overeenkomsten, de Burgerlijke rechtspleging, het Internationaal privaatrecht, het Administratief recht, het Arbeidsrecht en het Strafrecht. Het deelnemen aan de vier eerstvermelde cursussen is verplicht. Daarbij moet elke deelnemer ten minste twee van de overige cursussen volgen, terwijl hij naar verlangen gerechtigd is deel te nemen aan al de overige cursussen.

De lessen zijn toegankelijk voor juristen en gevorderde studenten in de rechten, die de Engelse taal machtig zijn.

De kosten voor het ganse programma, er in begrepen de studiemiddelen, bedragen 125 Nederlandse gulden.

Een beperkt aantal studiebeurzen, waardoor de kosten geheel of gedeeltelijk gedekt worden, wordt ter beschikking gesteld.

De aanvragen voor inschrijving en voor het bekomen van studiebeurzen dienen toegezonden vóór 25 maart 1964 aan de Dekan der Rechtsfaculteit, «Gravensteen», Pieterskerkhof 6, Leiden, Nederland.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen, jrg. 1964 - 1:

H. Du Faux, Fiscaal regiem der verwezenlijkte meerwaarden op geïnvesteerde onlichamelijke activa.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, jrg. 1964 - nr. 1:

W. Vanhoorenbeeck, Amusementspelen, juke-boxes en de taxe op de roerende verhuur.

Tijdschrift voor Gemeenterecht, jrg. 1964 - 1:

Boekbespreking. — Aansprakelijkheid der gemeente. — Begroting. — Belastingen. — Bezoldigingen. — Openbare Onderstand. — Telling. — Wegen.

De Gemeente, jrg. 1964 - nr. 1:

P. Berckx: De Nieuwe Taalregeling in het onderwijs. — M. Callewaert, St. Maartensdal: voorbeeldige sociale woningbouw. — M. Van Nierop, Telefoneren in beschaafd Nederlands (II).

Tijdschrift voor bestuurwetenschappen en Publiekrecht, jrg. 1964 - nr. 1:

Van der Poel, Het strafstelsel der algemene wet van 26 augustus 1822 op de douane en accijnzen en de bestuursrechterlijke elementen daarin vervat. — Delva, Draagwijdte van de immuniteit der openbare besturen inzake gedwongen tenuitvoerlegging. — De Bruyne, Fuero de los espagnoles. — Van Wesemael, Gunstige en ongunstige invloeden voor efficiënte delegatieverlening. — Berckx, De nieuwe wetgeving op het gebruik der talen in bestuurszaken. — Thomas, De leesbaarheid

van de administratieve taal. — Kroniek Polak, Nederland. — Cromheecke, Repertorium der provincieverhouding.

Bulletin van de Europese Economische Gemeenschappen, jrg. 1964 - nr. 1 :

Hulde aan de nagedachtenis van John Kennedy. — I. De samenspraak tussen de instellingen. II. Het beleid van de gemeenschap ten aanzien van de grote vraagstukken inzake de ontwikkeling van de wereldhandel. III. Werkzaamheden van de Gemeenschap. IV. Associatie met Griekenland. V. Instelling en organen.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1964 - nr. 5 :

Mr. J. Kist, De Hoge Raad en art. 48. — L. W. M. M. Drabbe, Verhoging van de algemene competentiegrens van de kantonrechter in burgerlijke zaken I. — E. H. J. Driessens, De doolfhof van termijnen. — Mr. Van Marwijk, Begrafeniskosten. — W. F. Prins, Andermaal de televisie en de rechten van de mens. — F. Duynstee, Europese Conventie inzake de rechten van de mens.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, jrg. 1964, - nr. 4799 :

P. W. Van der Ploeg, Uiterste wil en echtscheiding (II slot). — Mr. A. Minkenhof, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Familierecht (I).

De Gerechtsdeurwaarder, jrg. 1964 - nr. 1 :

C. G. M. Verhagen, De eerste dag 14 december 1873. — Mr. P. Mertens, Het nieuwe statuut van de Belgische gerechtsdeurwaarders. — G. Van Leuven, Art. 5, 2° Rv. — I. Harshagen, Nieuwe euveldden van de aange tekende brief. — N. E. Algra, Promotiekansen voor de Nederlandse deurwaarder in het verleden. — C. G. M.

Verhagen, Bestuursvergadering «Union Internationale». Internationaal contact 1887.

Arbitrale Rechtspraak, jrg. 1964 - nr. 1 :

Rechtspraak.

Journal de Tribunaux, nr. 4434, 1964 :

A. Crick, La qualification des infractions de droit social et ses conséquences sur la prescription de l'action publique. — M. Taquet, L'assurance maladie obligatoire de travailleurs indépendants.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, 1964, nr. 1 :

Mme. S. Rouffy, Des conditions de l'action en révision.

Revue Pratique du Notariat Belge, 1964, nr. 2490 :

B. Jamar de Bolsée, La Subrogation en matière des droits d'enregistrement et les comptoirs agricoles. — Prêts hypothécaires. — C. Moureau, Le Notariat et la Culture.

Recueil Dalloz, 1964, nr. 4 (Parijs) :

C. Giverdon, Signification et délai d'appel des jugements réputés contradictoires pour défaut de comparution de défendeur.

Nr. 5 :

J. J. Dupeyroux, La notion d'accident du travail.

Revue de Droit et de la Science Politique en France et à l'Etranger, 1964, 6 :

M. Waline, Remarques sur la Démolition des bâtiments menaçant ruine. — T. Fukase, Théorie et Réalités de la formule Constitutionnelle Japonaise de Renonciation de la guerre.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"